ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

L. A. GEELHOED

της 23ης Φεβρουαρίου 2006 [1]

I — Εισαγωγή

1. Με την υπό κρίση αίτηση, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να κρίνει ότι η Edith Cresson, προσλαμβάνοντας δύο προσωπικούς της γνωστούς και παρέχοντάς τους οφέλη κατά τη διάρκεια της θητείας της ως μέλους της Επιτροπής επέδειξε χαριστική συμπεριφορά ή, τουλάχιστον, υπέπεσε σε βαριά αμέλεια. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η E. Cresson παρέβη, κατά τον τρόπο αυτόν, τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ και από το άρθρο 126, παράγραφος 2, ΕΑ [2]. Ως εκ τούτου, ζητεί από το Δικαστήριο να επιβάλει την προσήκουσα οικονομική κύρωση, όπως προβλέπεται από την τελευταία παράγραφο των διατάξεων αυτών της Συνθήκης.

2. Η υπόθεση αυτή είναι η πρώτη του είδους της η οποία θα καταλήξει σε απόφαση του Δικαστηρίου. Μια προηγούμενη υπόθεση, η οποία υποβλήθηκε στην κρίση του Δικαστηρίου κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου κατά του πρώην Επιτρόπου M. Bangemann, όσον αφορά μια θέση την οποία σκόπευε να δεχθεί μετά τη λήξη της θητείας του, διεγράφη [3] από το πρωτόκολλο του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, η υπό κρίση υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο τη μοναδική ευκαιρία να διευκρινίσει ποιες υποχρεώσεις υπέχουν τα μέλη της Επιτροπής, υπό την έννοια του άρθρου 213 ΕΚ. Και βέβαια, γενικότερα, η απόφαση του Δικαστηρίου θα είναι κρίσιμη για τον καθορισμό προτύπων για όλους όσους κατέχουν υψηλά αξιώματα στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

II — Νομικό πλαίσιο

3. Το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ ορίζει τα εξής:

«Τα μέλη της Επιτροπής ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία, προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Δεδομένου ότι οι δύο διατάξεις ταυτίζονται, στο παρόν κείμενο γίνεται στο εξής αναφορά μόνο στο άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

3 — Υπόθεση C-290/99, Συμβούλιο κατά Bangemann, η οποία διαγράφηκε από το Πρωτόκολλο του Δικαστηρίου με διάταξη της 3ης Φεβρουαρίου 2000, ΕΕ C 122, σ. 17.

Κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων τους δεν ζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από καμία κυβέρνηση ή άλλον οργανισμό. Απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τον χαρακτήρα των καθηκόντων τους. Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να σέβεται την αρχή αυτή και να μην επιδιώκει να επηρεάζει τα μέλη της Επιτροπής κατά την εκτέλεση του έργου τους.

Τα μέλη της Επιτροπής δεν δύνανται, κατά τη διάρκεια της θητείας τους να ασκούν οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη. Αναλαμβάνουν επισήμως την υποχρέωση, κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, να τηρούν κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους, και ιδίως τα καθήκοντα εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά τη λήξη της θητείας τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων. Σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων αυτών, το Δικαστήριο, αιτήσει του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, δύναται, αναλόγως της περιπτώσεως, να απαλλάξει από τα καθήκοντά του το ενδιαφερόμενο μέλος, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 216, ή να αποφασίσει την έκπτωσή του από το δικαίωμα συνταξιοδότησης ή από άλλες αντ' αυτού παροχές.»

4. Το άρθρο 216 ΕΚ ορίζει τα εξής:

«Κάθε μέλος της Επιτροπής, αν δεν πληροί πλέον τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των καθηκόντων του ή αν διαπράξει βαρύ παράπτωμα, δύναται να απαλλάσσεται των καθηκόντων του από το Δικαστήριο, κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου ή της Επιτροπής.»

III — Πραγματικά περιστατικά που εξέθεσε η Επιτροπή

5. Η Edith Cresson ήταν μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τις 24 Ιανουαρίου 1995 μέχρι τις 8 Σεπτεμβρίου 1999. Η Επιτροπή παραιτήθηκε συλλογικώς στις 16 Μαρτίου 1999, αλλά εξακολούθησε να ασκεί καθήκοντα μέχρι τις 8 Σεπτεμβρίου 1999. Το χαρτοφυλάκιο της E. Cresson περιελάμβανε τους τομείς Επιστήμη, έρευνα και ανάπτυξη, Κοινό κέντρο ερευνών (Joint Research Centre, JRC) και Ανθρώπινο δυναμικό, εκπαίδευση, κατάρτιση και νεότητα. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής οι οποίες ήσαν τότε αρμόδιες για τους τομείς αυτούς ήσαν οι Γενικές Διευθύνσεις (ΓΔ) XII, XIII.D και XXII και το JRC.

6. Ο ισχυρισμός της Επιτροπής ότι η E. Cresson επέδειξε χαριστική συμπεριφορά κατά τη διάρκεια της θητείας της βασίζεται σε φακέλους αφορώντες δύο γνωστούς της, τον René Berthelot και τον Timm Riedinger.

Α — *Ο φάκελος Berthelot*

7. Λίγο μετά την ανάληψη των καθηκόντων της, η E. Cresson εξέφρασε την επιθυμία της να προσλάβει τον R. Berthelot ως προσωπικό της σύμβουλο. Ο R. Berthelot, ο οποίος ήταν ειδικευμένος οδοντίατρος, ζούσε κοντά στο Châtellerault, μια πόλη της Γαλλίας της οποίας δήμαρχος ήταν η E. Cresson. Λαμβανομένου υπόψη του ότι ο E. Berthelot ήταν 66 ετών και το γραφείο της είχε ήδη συγκροτηθεί, ο προϊστάμενος του γραφείου της συμβούλευσε την E. Cresson ότι δεν έβλεπε πιθανότητες προσλήψεώς του από την Επιτροπή. Ωστόσο, μερικούς μήνες αργότερα, κατόπιν αιτήματος της E. Cresson, προσφέρθηκε στον R. Berthelot σύμβαση για να εργασθεί ως εξωτερικός επιστήμονας στη ΓΔ XII, από 1ης Σεπτεμβρίου 1995, για αρχικό διάστημα έξι μηνών. Μολονότι η θέση του εξωτερικού επιστήμονα συνεπάγεται ότι ο ενδιαφερόμενος εργάζεται σε ένα από τα κέντρα υπηρεσιών της Επιτροπής που ασχολούνται με την έρευνα, εν τέλει ο R. Bergthelot εργάστηκε αποκλειστικώς ως προσωπικός σύμβουλος της E. Cresson. Το αρχικό διάστημα των έξι μηνών παρατάθηκε τελικώς μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου του 1997.

8. Στο τέλος Απριλίου του 1996, κατ' εφαρμογήν ενός κανόνα περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως ο οποίος ίσχυε για τους εξωτερικούς επιστήμονες, ο μισθός του R. Berthelot μειώθηκε προκειμένου να ληφθεί υπόψη μια σύνταξη την οποία εισέπραττε στη Γαλλία. Λίγο μετά τη λήψη του μέτρου αυτού, κατόπιν προσωπικού αιτήματος της E. Cresson, καταρτίσθηκαν 13 εντολές αποστολής στο Châtellerault στο όνομα του R. Berthelot και εστάλησαν στις διοικητικές υπηρεσίες της Επιτροπής. Αυτές οι εντολές αφορούσαν αποστολές οι οποίες φέρονται ως πραγματοποιηθείσες μεταξύ της 23ης Μαΐου και της 21ης Ιουνίου 1996. Κατά συνέπεια, μεταφέρθηκε στον λογαριασμό του R. Berthelot ποσό 6 930 ευρώ. Από 1ης Σεπτεμβρίου 1996, ο R. Berthelot κατατάχθηκε σε υψηλότερο βαθμό ως εξωτερικός επιστήμονας, με αποτέλεσμα μια σημαντική αύξηση του μισθού του κατά 1 000 περίπου ευρώ. Η αύξηση αυτή υπερκάλυπτε την απώλεια μισθού λόγω της εφαρμογής του μέτρου περί απαγορεύσεως της σωρεύσεως.

9. Κατά τη λήξη της συμβάσεώς του με τη ΓΔ XII, προσφέρθηκε στον R. Berthelot νέα σύμβαση για να εργασθεί ως εξωτερικός επιστήμονας, αυτή τη φορά στο JCR, για διάστημα ενός έτους. Τούτο παρέτεινε την απασχόλησή του στην Επιτροπή σε δυόμισι έτη, παρά το γεγονός ότι οι εξωτερικοί επιστήμονες προσλαμβάνονται για διάστημα 24 μηνών το πολύ.

10. Στις 2 Οκτωβρίου 1997, το τμήμα ελέγχων της Επιτροπής ζήτησε τις εκθέσεις δραστηριοτήτων τις οποίες έπρεπε να είχε υποβάλει ο R. Berthelot κατά τη λήξη της πρώτης συμβάσεώς του. Οι εκθέσεις που εστάλησαν στο τμήμα αυτό ήσαν εξαιρετικά σύντομες. Συγκεκριμένα, αποτελούνταν από ορισμένα υπομνήματα καταρτισθέντα από διαφόρους συντάκτες, συγκεντρωθέντα από το γραφείο της E. Cresson.

11. Στις 11 Δεκεμβρίου 1997, ο R Berthelot ζήτησε, για ιατρικούς λόγους, τη λύση της συμβάσεώς του από τις 31 Δεκεμβρίου 1997. Το αίτημα αυτό έγινε δεκτό. Κατόπιν τούτου, η E. Cresson ζήτησε από τον προϊστάμενο του γραφείου της να βρει λύση προκειμένου να παραταθεί η συμβατική σχέση με τον R. Berthelot από 1ης Ιανουαρίου 1998. Η λύση αυτή συνίστατο στην πρόσληψή του ως ειδικού συμβούλου. Ωστόσο, ο R. Berthelot δεν αποδέχθηκε τη θέση αυτή.

12. Ο R. Berthelot αποβίωσε στις 2 Μαρτίου 2000.

Β — *Ο φάκελος Riedinger*

13. Στον T. Riedinger, ο οποίος είναι δικηγόρος ασχολούμενος με το εμπορικό δίκαιο, προσφέρθηκαν τρεις συμβάσεις το 1995 από υπηρεσίες της Επιτροπής που ενέπιπταν στην αρμοδιότητα της E. Cresson. Τουλάχιστον δύο από τις προσφορές αυτές έγιναν κατόπιν ρητού αιτήματός της.

14. Οι συμβάσεις αυτές αφορούσαν τα ακόλουθα τρία θέματα: 1) ανάλυση του εφικτού της εγκαταστάσεως ενός δικτύου μεταξύ των ομάδων προβληματισμού της Κεντρικής Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, 2) τη συνοδεία της E. Cresson σε επίσημη επίσκεψη στη Νότιο Αφρική από τις 13 έως τις 16 Μαΐου 1995 και την κατάρτιση εκθέσεως και 3) προκαταρκτική μελέτη του εφικτού της συστάσεως ενός ευρωπαϊκού ιδρύματος συγκριτικού δικαίου.

15. Μολονότι έγινε η σχετική εγγραφή για τις αναγκαίες δημοσιονομικές δεσμεύσεις για τις τρεις αυτές συμβάσεις, καμία δεν εκτελέσθηκε, ούτε καταβλήθηκε κάποιο ποσό βάσει αυτών στον T. Riedinger.

IV — Διαδικασία

Α — *Προκαταρκτικές έρευνες*

16. Πριν υποβληθεί αίτηση της Επιτροπής προς το Δικαστήριο βάσει του άρθρου 213 ΕΚ, οι φάκελοι που αφορούσαν τον R. Berthelot και τον T. Riedinger εξετάσθηκαν από διάφορα όργανα. Η αίτηση της Επιτροπής βασίζεται στα πορίσματα των ερευνών αυτών.

17. Η πρώτη έρευνα διεξήχθη από την Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων η οποία συστάθηκε υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Έργο της ήταν να καταρτίσει μια πρώτη έκθεση η οποία «θα μπορούσε να επιδιώξει να προσδιορίσει σε ποιό βαθμό η Επιτροπή ως σώμα ή επιμέρους Επίτροποι φέρουν συγκεκριμένη ευθύνη για τα πρόσφατα παραδείγματα απάτης, κακοδιαχείρισης ή νεποτισμού που μνημονεύθηκαν σε κοινοβουλευτικές συζητήσεις, ή στις καταγγελίες που διατυπώθη-

καν κατά τις εν λόγω συζητήσεις». Με την από 15 Μαρτίου 1999 έκθεσή της[4], η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων κατέληξε, ως προς τον φάκελο Berthelot, ότι «βρισκόμαστε εδώ αντιμέτωποι με μια βεβαιωμένη περίπτωση ευνοιοκρατίας. Ένα πρόσωπο του οποίου τα προσόντα δεν αντιστοιχούσαν στις διάφορες θέσεις όπου προσλήφθηκε απασχολήθηκε ωστόσο στην Κοινότητα. Οι υπηρεσίες που παρέσχε είναι προδήλως ανεπαρκείς σε ποσότητα, ποιότητα και βασιμότητα. Η Κοινότητα "δεν πήρε τίποτα για τα λεφτά της"»[5].

18. Κατόπιν της εκθέσεως της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων, η Επιτροπή η οποία ανέλαβε καθήκοντα στις 9 Σεπτεμβρίου 1999, αποφάσισε να κινήσει διαδικασία μεταρρυθμίσεων με σκοπό την αποτροπή των πρακτικών που είχε επικρίνει η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων και να βελτιώσει τις εσωτερικές διοικητικές και δημοσιονομικές διαδικασίες της. Στο πλαίσιο αυτό, η OLAF (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολεμήσεως της Απάτης) διεξήγαγε τη δική της έρευνα, η οποία κατέληξε σε έκθεση της 23ης Νοεμβρίου 1999. Κατόπιν τούτου, κινήθηκε πειθαρχική διαδικασία εις βάρος ορισμένων μονίμων και εκτάκτων υπαλλήλων της Επιτροπής.

19. Στις 20 Φεβρουαρίου 2001, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία αναζητήσεως των αχρεωστήτως καταβληθέντων στον R. Berthelot ποσών. Η εν λόγω διαδικασία στρέφεται κατά των κληρονόμων του.

20. Περαιτέρω έρευνα διεξήγαγε η ΓΔ ADMIN και, αργότερα, η IDOC (Υπηρεσία Ερευνών και Πειθαρχικών Κυρώσεων της Επιτροπής), μετά τη σύστασή της στις 19 Φεβρουαρίου 2002, όσον αφορά τον φάκελο Riedinger. Η υπηρεσία αυτή διεξήγαγε δύο επιπλέον έρευνες στην υπόθεση Berthelot, η μία αφορώσα τον ρόλο της ΓΔ XII και η άλλη αφορώσα την ανάμιξη του JRC. Κατά τη διάρκεια των ερευνών αυτών διεξήχθησαν πολλές ακροάσεις. Η E. Cresson κλήθηκε σε ακρόαση από τις αρμόδιες υπηρεσίες και από τον αρμόδιο για τις εσωτερικές μεταρρυθμίσεις Επίτροπο, τον N. Kinnock. Η E. Cresson, ωστόσο, προτίμησε να παράσχει έγγραφες απαντήσεις. Μια έκθεση αφορώσα τον T. Riedinger ολοκληρώθηκε στις 8 Αυγούστου 2001. Μια έκθεση της IDOC αφορώσα αποκλειστικώς την υπόθεση Berthelot υποβλήθηκε στις 22 Φεβρουαρίου 2002.

Β — *Διαδικασία στο πλαίσιο της Επιτροπής ως προς την E. Cresson*

21. Στις 21 Ιανουαρίου 2003, το σώμα των Επιτρόπων αποφάσισε να απευθύνει ανακοίνωση αιτιάσεων (communication des griefs) στην E. Cresson στο πλαίσιο ενδεχόμενης διαδικασίας βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Στην ανακοίνωση εκείνη η Επιτροπή υποστήριξε ότι, στις υποθέσεις των R. Berthelot και T. Riedinger, η E. Cresson ενήργησε κατά παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής. Θεώρησε ότι η συμπεριφορά της σε αμφότερες τις υποθέσεις δεν καθορίστηκε από το γενικό συμφέρον, αλλά καθοδηγήθηκε κυρίως από την επιθυμία να ευνοήσει δύο από τους

4 — Επιτροπή Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων, πρώτη έκθεση σχετικά με καταγγελίες απάτης, κακοδιαχείρισης και νεποτισμού στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

5 — Παράγραφος 8.1.35 της εκθέσεως.

προσωπικούς γνωστούς της. Εν πάση περιπτώσει, δεν επέδειξε την προσήκουσα σύνεση και δεν έλεγξε αν στις δύο περιπτώσεις τηρήθηκαν οι εσωτερικές διαδικασίες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή την κατηγόρησε για παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αξίωμά της, είτε εκ προθέσεως είτε, τουλάχιστον, από βαριά αμέλεια.

22. Προκειμένου να τύχουν σεβασμού τα δικαιώματα άμυνας, η Επιτροπή αποφάσισε επίσης να επιτρέψει στην Ε. Cresson την πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως και να την καλέσει να απαντήσει στην ανακοίνωση αιτιάσεων της Επιτροπής. Ακολούθησε ογκώδης αλληλογραφία μεταξύ του δικηγόρου της Ε. Cresson και της Επιτροπής ως προς το πεδίο που κάλυπτε η διαδικασία και αν έπρεπε να της επιτραπεί η πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα.

23. Η Ε. Cresson απάντησε στην ανακοίνωση αιτιάσεων στις 30 Σεπτεμβρίου 2003. Αμφισβητεί κυρίως ότι το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ αποτελεί την προσήκουσα νομική βάση για την ανακοίνωση αιτιάσεων. Ισχυρίζεται επίσης ότι η διάταξη αυτή προσβάλλει θεμελιώδη δικαιώματα άμυνας. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι τα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονται δεν καλύπτονται από το άρθρο αυτό. Εν πάση περιπτώσει, οι αιτιάσεις της Επιτροπής δεν αποδείχθηκαν. Επικρίνει την ασάφεια των εννοιών της χαριστικής συμπεριφοράς και της βαριάς αμέλειας, όπως ορίζονται στην ανακοίνωση αιτιάσεων. Τέλος, ζητεί να της καταβληθεί το ποσό των 50 000 ευρώ ως αποζημίωση για την υλική ζημία και ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη συνεπεία της εις βάρος της πειθαρχικής διαδικασίας.

24. Υπό το πρίσμα των γραπτών της παρατηρήσεων, η Επιτροπή αποφάσισε να επαναλάβει την κλήση της για άμεση και προσωπική ακρόαση της Ε. Cresson από το σώμα των Επιτρόπων. Η ακρόαση διεξήχθη στις 30 Ιουνίου 2004.

25. Η Επιτροπή αποφάσισε να υποβάλει αίτηση προς το Δικαστήριο κατά τη συνεδρίαση της 19ης Ιουλίου 2004.

Γ — *Ποινική διαδικασία στο Βέλγιο*

26. Παράλληλα προς τις έρευνες και τη διαδικασία που διεξήχθη εντός της Επιτροπής, ο φάκελος Berthelot αποτέλεσε αντικείμενο ανακρίσεων εκ μέρους των βελγικών ποινικών αρχών. Η διαδικασία αυτή κινήθηκε κατόπιν μηνύσεως ενός μέλους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά ορισμένων προσώπων ως προς τα οποία υπήρχε η υπόνοια ότι είχαν αναμιχθεί σε διάφορες επιλήψιμες πρακτικές στο πλαίσιο της Επιτροπής, μεταξύ των οποίων η Ε. Cresson. Η Επιτροπή μετέσχε στη διαδικασία ως πολιτικώς ενάγουσα.

27. Ο ανακριτής (juge d'instruction) εξέτασε αν μπορούσε να στοιχειοθετηθεί ποινική ευθύνη της E. Cresson όσον αφορά τα ακόλουθα σημεία:

— την πρόσληψη του R. Berthelot ως εξωτερικού επιστήμονα κατά παράβαση των εσωτερικών κανόνων της Επιτροπής, δεδομένου ότι τούτο μπορούσε να χαρακτηρισθεί ως πλαστογραφία μετά χρήσεως και απιστία περί την υπηρεσία (faux, usage de faux et prise d'intérêt)·

— τις τελικές εκθέσεις του R. Berthelot — πλαστογραφία και απάτη·

— τις εντολές αποστολών και τις αποδόσεις λογαριασμού (décomptes de mission) για τις αποστολές του R. Berthelot — πλαστογραφία και απάτη.

28. Ωστόσο, κατά το ακόλουθο στάδιο της διαδικασίας αυτής, η εισαγγελική αρχή αποφάσισε να αποσύρει το πρώτο σημείο του κατηγορητηρίου, με την αιτιολογία ότι η πρόσληψη δεν αντέβαινε στους κοινοτικούς κανόνες. Το δεύτερο σημείο απορρίφθηκε, δεδομένου ότι δεν στρεφόταν κατά της E. Cresson. Όσον αφορά το τρίτο σημείο, έγινε αρχικώς δεκτό, αλλά εν τέλει επίσης απορρίφθηκε.

29. Με διάταξη της 30ής Ιουνίου 2004, το Chambre du conseil του Tribunal de première instance των Βρυξελλών αποφάνθηκε ότι συνέτρεχε λόγος παύσεως της ποινικής διώξεως κατά των κατηγορουμένων (non-lieu). Όσον αφορά την E. Cresson, ειδικότερα, το δικαστήριο παρατήρησε ότι δεν υπήρχε καμία κατηγορία αφορώσα το ότι αυτή γνώριζε τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά.

Δ — *Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου*

30. Η αίτηση της Επιτροπής πρωτοκολλήθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2004.

31. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να διαπιστώσει ότι η E. Cresson παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 213 ΕΚ·

— να αποφασίσει την έκπτωση της E. Cresson, εν όλω ή εν μέρει, από τα συνταξιοδοτικά της δικαιώματα και/ή από κάθε άλλη συναρτώμενη προς αυτά παροχή ή από άλλη αντ' αυτών παροχή, της Επιτροπής επαφιομένης στην κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά τον προσδιορισμό της εκτάσεως και της διαρκείας της στερήσεως των δικαιωμάτων αυτών·

— να καταδικάσει την E. Cresson στα έξοδα της παρούσας δίκης.

32. Η E. Cresson ζητεί από το Δικαστήριο:

— κυρίως, να κηρύξει την αίτηση της Επιτροπής απαράδεκτη·

— επικουρικώς, να απορρίψει την αίτηση ως παράνομη και αβάσιμη·

— να υποχρεώσει την Επιτροπή να υποβάλει τα πλήρη πρακτικά των συζητήσεων, βάσει των οποίων το όργανο αυτό έλαβε, στις 19 Ιουλίου 2004, την απόφαση να υποβάλει αίτηση προς το Δικαστήριο, καθώς και ορισμένα άλλα έγγραφα τα οποία απαριθμούνται με την αίτηση και τις επιβεβαιωτικές αιτήσεις της καθής με ημερομηνίες 26 Απριλίου και 5 Οκτωβρίου 2004 αντιστοίχως·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.

33. Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 2ας Ιουνίου 2005 επετράπη στη Γαλλική Δημοκρατία να παρέμβει, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση υπέρ της E. Cresson.

34. Με διάταξη του Δικαστηρίου της 9ης Σεπτεμβρίου 2005, απορρίφθηκε το αίτημα της E. Cresson να υποχρεωθεί η Επιτροπή να παράσχει πρόσβαση σε ορισμένα έγγραφα τα οποία έχουν σχέση με την απόφαση της Επιτροπής να κινήσει διαδικασία κατ' αυτής δυνάμει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

35. Η Επιτροπή και η E. Cresson, καθώς και η Γαλλική Δημοκρατία, υπέβαλαν γραπτές παρατηρήσεις κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Νοεμβρίου 2005.

V — Ισχυρισμοί των διαδίκων

Α — *Επιτροπή*

1. Άρθρο 213 ΕΚ

36. Η Επιτροπή εξηγεί ότι η αίτηση που βασίζεται στο άρθρο 213 παράγραφος 2, ΕΚ

κατά (πρώην) μέλους της Επιτροπής προϋποθέτει ότι το μέλος αυτό παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμα αυτό, υπό την έννοια της εν λόγω διατάξεως της Συνθήκης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι σ' αυτήν εναπόκειται να προσδιορίσει το περιεχόμενο και την έκταση των υποχρεώσεων αυτών, υπό τον νομικό έλεγχο του Δικαστηρίου. Κατά την άποψή της, συντρέχει παράβαση των υποχρεώσεων αυτών, οσάκις ένας Επίτροπος δεν ενεργεί προς το γενικό συμφέρον ή οσάκις κατευθύνεται από προσωπικά, ιδιωτικά ή οικονομικά συμφέροντα.

37. Υπό το πρίσμα της ερμηνείας αυτής, η χαριστική συμπεριφορά αντιβαίνει τόσο στο γενικό συμφέρον όσο και στην εντιμότητα και στη διακριτικότητα που προσιδιάζουν στο αξίωμα του Επιτρόπου. Η Επιτροπή ορίζει τη χαριστική συμπεριφορά ως πράξη ή συμπεριφορά η οποία αντιβαίνει τόσο στο γενικό συμφέρον όσο και στην εντιμότητα που πρέπει να χαρακτηρίζει έναν αξιωματούχο και η οποία συνίσταται στην παροχή πλεονεκτήματος σε ένα άτομο (συχνά δια της προσλήψεως), το οποίο δεν διαθέτει προσόντα ή ικανότητες ή του οποίου τα προσόντα είναι προδήλως ανεπαρκή όσον αφορά τη θέση που πρέπει να πληρωθεί, ή στην παροχή πλεονεκτήματος το οποίο δεν έχει σχέση προς την οικεία θέση, αλλά παρέχεται διότι αφορά έναν προσωπικό φίλο ή οποιοδήποτε άλλο άτομο επιθυμεί κανείς να αμείψει.

38. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι σε ορισμένες περιπτώσεις τα μέλη της Επιτροπής απολαύουν ευρείας διακριτικής ευχέρειας και ότι τούτο ισχύει ιδίως κατά τη συγκρότηση των γραφείων τους. Πέραν των ορίων αυτών, πρέπει να συμμορφώνονται προς τους εφαρμοστέους κοινοτικούς κανόνες περί προσλήψεων και έχουν καθήκον να ελέγχουν με ιδιαίτερη προσοχή αν οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται προς το γενικό συμφέρον και σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες. Το καθήκον αυτό καλύπτει όλα τα στάδια της διοικητικής διαδικασίας μετά την πρόσληψη ενός ατόμου, τα οποία αφορούν π.χ. την παράταση μιας συμβάσεως ή τις προαγωγές.

2. Απάντηση προς τις παρατηρήσεις της Ε. Cresson ως προς την ανακοίνωση αιτιάσεων

39. Με την αίτησή της, η Επιτροπή απαντά στις παρατηρήσεις της Ε. Cresson ως προς την ανακοίνωση αιτιάσεων.

40. Η Ε. Cresson αμφισβητεί ότι η αίτηση της Επιτροπής μπορεί να στηριχτεί στο άρθρο 213 ΕΚ και ισχυρίζεται ότι η διαδικασία την οποία προβλέπει η διάταξη αυτή δεν αφορά τις εις βάρος της αιτιάσεις. Επίσης, δεν παρέχει αποτελεσματική ένδικη προστασία. Η Επιτροπή, αντιθέτως, ισχυρίζεται ότι το άρθρο 213 ΕΚ όντως αποτελεί προσήκουσα νομική βάση για την αίτησή της. Η διαδικασία αυτή μπορεί να συγκριθεί με τις διαδικασίες που προβλέπουν τα εθνικά συντάγματα σε περίπτωση καταχρήσεως δημόσιας εξουσίας. Στις διαδικασίες αυτές παρέχεται άμεση πρόσβαση στο ανώτατο δικαστήριο της χώρας, ακριβώς με σκοπό την παροχή επιπλέον εγγυήσεων. Η συμπεριφορά και οι πράξεις των μελών της Επιτροπής διέπονται από ειδικές διατάξεις.

Οι πειθαρχικοί κανόνες που έχουν εφαρμογή στους κοινοτικούς υπαλλήλους δεν ισχύουν έναντι αυτών. Η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι το άρθρο 213 ΕΚ προσβάλλει το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ αφορά όλες τις υποχρεώσεις που υπέχουν οι Επίτροποι και όχι μόνον τα παραδείγματα που απαριθμεί η διάταξη αυτή.

41. Η E. Cresson αντιτείνει ότι οι εκθέσεις της IDOC δεν μπορούν να αποτελέσουν τη βάση μιας ανακοινώσεως αιτιάσεων λόγω αναρμοδιότητας, η δε Επιτροπή παρατηρεί ότι οι διοικητικές έρευνες είχαν αρχίσει πριν από τη σύσταση της υπηρεσίας αυτής. Η ανακοίνωση αιτιάσεων βασίστηκε τόσο στις έρευνες αυτές όσο και στις εκθέσεις της IDOC και της OLAF. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή, και όχι η IDOC, απηύθυνε την ανακοίνωση αιτιάσεων στην E. Cresson.

42. Η Επιτροπή αρνείται ότι προσβλήθηκαν τα δικαιώματα άμυνας της E. Cresson, όπως αυτή υποστηρίζει. Όσον αφορά το δικαίωμά της να κινηθεί η δίκη εντός εύλογης προθεσμίας, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το άρθρο 213 ΕΚ δεν προβλέπει προθεσμία και η E. Cresson δεν απέδειξε ότι η πάροδος του χρόνου επηρέασε καθ' οποιονδήποτε τρόπο το δικαίωμά της να αμυνθεί. Η Επιτροπή έπρεπε να ενεργήσει με την προσήκουσα σύνεση κατά την εφαρμογή του άρθρου 213 ΕΚ για πρώτη φορά. Επιπλέον, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η διαδικασία του άρθρου 213 ΕΚ είναι ανεπιεικής, δεδομένου ότι αυτή προϋποθέτει την τήρηση του Οργανισμού του Δικαστηρίου και του Κανονισμού Διαδικασίας. Η απόφαση περί κινήσεως δίκης ενώπιον του Δικαστηρίου δεν ακολούθησε τη λήψη αποφάσεως θίγουσας τα συμφέροντά της. Η διαδικασία δεν επηρέασε το δικαίωμα της E. Cresson να πληροφορηθεί τους λόγους στους οποίους βασίζεται η αιτίαση. Είναι σαφές από την απάντησή της στην ανακοίνωση αιτιάσεων ότι είχε πλήρη επίγνωση των αιτιάσεων της Επιτροπής και ότι είχε κάθε ευκαιρία να απαντήσει. Όσον αφορά τη φερόμενη μεροληψία της Επιτροπής, η Επιτροπή παρατηρεί ότι δεν αποφασίζει η ίδια, αλλά το Δικαστήριο, περί του αν πρέπει να επιβληθεί κύρωση. Τέλος, όσον αφορά την προσβολή του δικαιώματός της να έχει πρόσβαση σε έγγραφα, η Επιτροπή παρατηρεί ότι προσέφερε πάντοτε στην E. Cresson πρόσβαση στον φάκελο της υποθέσεως που την αφορούσε.

43. Όσον αφορά τα αποτελέσματα της αποφάσεως που εκδόθηκε κατόπιν των ανακρίσεων στο Βέλγιο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η φράση «le pénal tient le disciplinaire en l'état», την οποία παρέθεσε το Πρωτοδικείο στην απόφαση François [6], σημαίνει ότι εκκρεμούσης της ποινικής δίκης αναστέλλεται η πειθαρχική διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, η αρχή αυτή πρέπει να έχει εφαρμογή όχι ως προς την Επιτροπή, αλλά ως προς το Δικαστήριο, το οποίο είναι το πειθαρχικό όργανο στο πλαίσιο αυτό. Η Επιτροπή δέχεται ότι το πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις του ποινι-

6 — Απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουνίου 2004, Τ-307/01, François κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-1669).

κού δικαστηρίου περί τα πραγματικά περιστατικά. Ωστόσο, τούτο ουδόλως βοηθά την E. Cresson, δεδομένου ότι η ποινική απόφαση δεν αφορά τα πραγματικά περιστατικά τα οποία είναι επίμαχα στην παρούσα δίκη, π.χ. τη χαριστική συμπεριφορά που επέδειξε κατά την πρόσληψη του R. Berthelot και κατά την ανανέωση της συμβάσεώς του και λαμβάνοντας μέτρα προκειμένου να ευνοήσει τον T. Riedinger. Επομένως, η απόφαση περί παύσεως της διώξεως της E. Cresson δεν συνιστά νομικό εμπόδιο για την παρούσα πειθαρχική δίωξη.

44. Η Επιτροπή αμφισβητεί το επιχείρημα της E. Cresson όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής ενός κανόνα de minimis ως προς τα σχετικά ποσά. Ακόμη και αν υποτεθεί ότι το επιχείρημα αυτό ευσταθεί, αφορά την ουσία και όχι το παραδεκτό της αιτήσεως της Επιτροπής.

45. Η E. Cresson ισχυρίζεται ότι σημειώθηκαν ορισμένες διαδικαστικές πλημμέλειες όσον αφορά τις έρευνες που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο της Επιτροπής. Έτσι, αναφέρεται στην παράβαση της αποφάσεως περί της συστάσεως της IDOC, στο ότι η IDOC σφετερίστηκε τις αρμοδιότητες της OLAF στον τομέα που της έχει επιφυλαχθεί, στο γεγονός ότι οι εκθέσεις της IDOC ήσαν ελλιπείς, στο γεγονός ότι οι πειθαρχικές διαδικασίες αλληλεπικαλύπτονταν και στο γεγονός ότι το πρόβλημα που αφορούσε τον T. Riedinger εξετάστηκε στο πλαίσιο του φακέλου Berthelot. Η Επιτροπή απαντά ότι δεν προκύπτει πώς αυτές οι προβαλλόμενες πλημμέλειες προσέβαλαν τα δικαιώματα άμυνας. Επιπλέον, όσον αφορά τις παρατηρήσεις της επί της έρευνας που διεξήγαγε η OLAF, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η υπηρεσία αυτή έχει γενική εξουσιοδότηση να ερευνά τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχει υπόνοια απάτης και ότι δεν υπήρχε ανάγκη χορηγήσεως ειδικής εξουσιοδοτήσεως για κάθε στάδιο της διαδικασίας. Ωσαύτως, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να ενημερώσει την E. Cresson για τις επαφές της με την OLAF. Ούτε χρειαζόταν να υπογραφούν οι περιλήψεις ορισμένων πρακτικών συνεδριάσεων. Εν τέλει, η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται πώς ασκεί επιρροή το προβαλλόμενο παράνομο της εκθέσεως της Επιτροπής Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων, δεδομένου ότι η αίτησή της βασίζεται στην εκ μέρους της ίδιας έρευνα των πραγματικών περιστατικών.

46. Όσον αφορά το αίτημα της E. Cresson για αποζημίωση, η Επιτροπή δεν αντιλαμβάνεται πώς η κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 213 ΕΚ μπορεί να ισοδυναμεί με παράνομη συμπεριφορά, εκτός αν η σχετική απόφαση εκδόθηκε κατά κατάχρηση εξουσίας ή αν είναι κακόβουλη, π.χ. λόγω της υποβολής κενού φακέλου υποθέσεως.

3. Οι φάκελοι Berthelot και Riedinger

47. Τα ουσιώδη πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίστηκε η Επιτροπή συνοψίσθηκαν στο κεφάλαιο ΙΙΙ των παρουσών προτάσεων. Αντί να επαναληφθούν εδώ, αρκεί η παρατήρηση ότι η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι δύο υποθέσεις, εξεταζόμενες από κοινού, αποδεικνύουν την προσωπική επέμβαση της E. Cresson υπέρ δύο προσωπικών γνωστών της. Μολονότι τυπικώς ενήργησε η

οικεία υπηρεσία ή το γραφείο της E. Cresson, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι σχετικές αποφάσεις μπορούν να αποδοθούν στην E. Cresson. Η Επιτροπή φρονεί ότι η συμπεριφορά της E. Cresson συνιστά σοβαρή παράβαση, εκ προθέσεως ή, τουλάχιστον, από βαριά αμέλεια, των υποχρεώσεων που υπέχει από το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

4. Κύρωση

48. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να επιβάλει κύρωση, αλλά επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου για την επιμέτρησή της. Τούτο μπορεί να συνεπάγεται την πλήρη ή μερική έκπτωσή της από τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά της ή από άλλες παροχές. Η Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να επιβληθεί κύρωση σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας. Προς τούτο, προτείνει ότι θα μπορούσαν να είναι χρήσιμοι οι παράγοντες του άρθρου 10 του παραρτήματος IX του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή θεωρεί ότι το παράπτωμα ήταν βαρύ, δεδομένου ότι αφορούσε έναν κανόνα δεοντολογίας, πράγμα το οποίο κλόνισε την εμπιστοσύνη προς την E. Cresson, μολονότι δεν είναι πλέον μέλος της Επιτροπής· ότι η E. Cresson είχε πλήρη επίγνωση του ότι οι πράξεις της συνιστούσαν χαριστική συμπεριφορά· ότι υπάρχουν αποχρώσες ενδείξεις περί του ότι ορισμένες τουλάχιστον από τις πράξεις της E. Cresson έγιναν εκ προθέσεως.

Β — *E. Cresson*

1. Γενικές παρατηρήσεις

49. Κατ' αρχάς, η E. Cresson παραπονείται ότι ξεκίνησε αληθινός πόλεμος εναντίον της, δεδομένου ότι έπρεπε να παρουσιαστεί ενώπιον της επιτροπής ελέγχου του προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (COCOBU) και υποβλήθηκε σε διαδοχικές έρευνες από την OLAF, την IDOC και τη ΓΔ ADMIN. Τα μέτρα αυτά είναι εντελώς δυσανάλογα προς τα πραγματικά περιστατικά που της προσάπτονται. Τούτο μπορεί αναμφιβόλως να εξηγηθεί από το κλίμα το οποίο περιέβαλλε την όλη υπόθεση η οποία κατέληξε στη συλλογική παραίτηση της Επιτροπής Santer. Στη συνέχεια, εκθέτει ότι η υπόθεση υποκινήθηκε από ένα άρθρο εφημερίδας, το οποίο δημοσίευσε Βέλγος δημοσιογράφος που είχε καταδικασθεί στο Βέλγιο και στη Γαλλία για διάφορα ποινικά αδικήματα. Κατόπιν, ένας πρώην υπάλληλος της Επιτροπής, ο P. Van Buitenen, στο πλαίσιο της προσπάθειάς του να αποκαλύψει περιπτώσεις απάτης εις βάρος των συμφερόντων της Επιτροπής, απέστειλε τον φάκελο της υποθέσεως στη βελγική δικαιοσύνη, στην Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων, στην OLAF και στον Τύπο. Τον Ιούνιο του 1999, η υπόθεση ανατέθηκε σε Βέλγο ανακριτή, ο οποίος πέτυχε την άρση της ασυλίας της E. Cresson.

50. Όσον αφορά την ποινική δίωξη στο Βέλγιο, η E. Cresson επισημαίνει ότι παρουσιάστηκε στον ανακριτή μόνο μία φορά σε διάστημα πέντε ετών. Παρατηρεί ότι η Επιτροπή απέστειλε την ανακοίνωση αιτιά-

σεων περίπου κατά τον ίδιο χρόνο που αυτή πληροφορήθηκε από τον Τύπο ότι ασκήθηκε ποινική δίωξη εις βάρος της. Τούτο εμφαίνει τη στενή σχέση μεταξύ πειθαρχικής και ποινικής διαδικασίας. Η E. Cresson τονίζει ότι, εν τέλει, καμία κατηγορία εις βάρος της δεν έγινε δεκτή και η διαδικασία περατώθηκε με απόφαση περί παύσεως της ποινικής διώξεως (non-lieu). Επιπλέον, η Επιτροπή δεν άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής.

51. Όσον αφορά τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, τρία μόλις έτη μετά την παραίτηση της Επιτροπής Santer, η E. Cresson πληροφορήθηκε ότι η Επιτροπή θεωρούσε ότι είχε επιδείξει χαριστική συμπεριφορά και ότι τούτο συνιστούσε σοβαρή παράβαση των υποχρεώσεών της ως Επιτρόπου. Η διαδικασία επικρίθηκε επίσης από τον δικηγόρο της E. Cresson, όσον αφορά το διάστημα που παρήλθε μέχρι να αντιδράσει η Επιτροπή, την ανεξαρτησία της Επιτροπής, τον σεβασμό θεμελιωδών δικαιωμάτων και την έλλειψη ενός σαφώς προσδιορισμένου διαδικαστικού πλαισίου για την εξέταση του ζητήματος. Η E. Cresson επισημαίνει επίσης ότι ο Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής έθεσε κάποια στιγμή θέμα συντονισμού μεταξύ της ποινικής και της πειθαρχικής διαδικασίας. Η E. Cresson θεωρεί ότι, λαμβανομένου υπόψη του τρόπου διεξαγωγής της διαδικασίας και, ειδικότερα, του γεγονότος ότι δεν απευθύνθηκαν ερωτήσεις στην E. Cresson κατά την ακρόαση ενώπιον του σώματος των Επιτροπών, η Επιτροπή ήταν προφανώς αποφασισμένη να διαβιβάσει τον φάκελο της υποθέσεως στο Δικαστήριο.

2. Νομικά επιχειρήματα

α) Απαράδεκτο

52. Η E. Cresson ισχυρίζεται ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 213 ΕΚ έχει ως σκοπό να καταστήσει δυνατή την επιβολή αυστηρών κυρώσεων στα μέλη της Επιτροπής, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Υπενθυμίζει ότι το άρθρο 213, παράγραφος 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, ΕΚ επιβάλλει στα μέλη της Επιτροπής να «ασκούν τα καθήκοντά τους με πλήρη ανεξαρτησία προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας». Αν δεν συμμορφωθούν προς την υποχρέωσή τους αυτή, έχει εφαρμογή το άρθρο 216 ΕΚ. Αντιθέτως, το άρθρο 213, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, έχει εφαρμογή όταν ένας Επίτροπος δεν επιδεικνύει ακεραιότητα και διακριτικότητα, αναλαμβάνοντας εξωτερικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της θητείας του ή μετά τη λήξη της. Στην περίπτωση αυτή, η κύρωση είναι είτε απαλλαγή από τα καθήκοντά του, σύμφωνα με τι άρθρο 216 ΕΚ, είτε έκπτωση από τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα ή από άλλες παροχές. Δεδομένου ότι δεν προσάπτεται στην E. Cresson ότι παρέβη τα καθήκοντά της σε σχέση με εξωτερικές δραστηριότητες, δεν έχει εφαρμογή ως προς αυτήν το άρθρο 213, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο. Εκτός από το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ, δεν υπάρχει άλλη νομικώς δεσμευτική υποχρέωση δυνάμενη να προβληθεί κατά της E. Cresson. Ο κώδικας συμπεριφοράς για τους Επιτρόπους θεσπίστηκε μόλις μετά τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως και, επιπλέον, δεν περιέχει υποχρέωση η οποία να είναι σχετική προς τα πραγματικά περιστατικά που προσάπτονται στην E. Cresson. Για μια ακόμη φορά, η E. Cresson αναφέρεται στην έλλειψη γραπτών διαδικαστικών κανόνων διασφαλιζόντων τα δικαιώματα άμυνας στο πλαίσιο αυτό, πράγμα το

οποίο καθιστά την αίτηση της Επιτροπής παράνομη. Ως εκ τούτου, το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ δεν μπορεί να χρησιμεύσει ως νομική βάση για την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2004 περί υποβολής αιτήσεως προς το Δικαστήριο.

53. Η E. Cresson ισχυρίζεται ότι, αφότου η Επιτροπή μετέσχε στην ποινική διαδικασία ως πολιτικώς ενάγουσα, κατέστη εφαρμοστέα η αρχή κατά την οποία η πειθαρχική διαδικασία που βασίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά πρέπει να ανασταλεί εν αναμονή της εκβάσεως της ποινικής δίκης, «le pénal tient le disciplinaire en l'état». Οσάκις τα πραγματικά περιστατικά σε αμφότερες τις διαδικασίες ταυτίζονται, η πειθαρχική διαδικασία χάνει τον λόγο υπάρξεώς της, αν οι ίδιες αιτιάσεις απορριφθούν στο πλαίσιο της ποινικής. Η E. Cresson επισημαίνει ότι, μολονότι αρχικώς η βελγική εισαγγελική αρχή δέχθηκε την κατηγορία που αφορά τις αποστολές του R. Berthelot, κατέληξε αργότερα ότι δεν υπήρχε λόγος να αποδοθεί ευθύνη στην E. Cresson. Δεδομένου ότι τα πραγματικά περιστατικά στα οποία βασίζονται οι αιτιάσεις ταυτίζονται, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού τους, η υπό κρίση αίτηση δεν εξυπηρετεί κανένα σκοπό και πρέπει να κριθεί απαράδεκτη. Η απόφαση επί της ποινικής υποθέσεως κατέστησε την αίτηση της Επιτροπής κενή περιεχομένου.

54. Η μόνη κατηγορία την οποία εξέτασε η βελγική εισαγγελική αρχή αφορούσε τις πλαστές εντολές αποστολών, οι οποίες αφορούσαν ποσό 6 930 ευρώ. Εκτός του ότι η εισαγγελική αρχή αποφάσισε ότι η κατηγορία αυτή δεν μπορούσε να καταλογισθεί στην E. Cresson, το χρηματικό αυτό ποσό πρέπει να θεωρηθεί σχετικώς ευτελές και έχει εφαρμογή ως προς αυτό η αρχή de minimis non curat praetor.

55. Για τους διαφόρους αυτούς λόγους, η αίτηση της Επιτροπής πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

β) Ουσία

56. Επικουρικώς, η E. Cresson ισχυρίζεται ότι οι προβληθείσες εις βάρος της αιτιάσεις είναι αβάσιμες.

57. Ο R. Berthelot προσελήφθη σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, προκειμένου να της παράσχει υπηρεσίες ως σύμβουλος. Δεδομένου ότι η ιδιότητα του εξωτερικού επιστήμονα θεωρήθηκε από τη διοίκηση ως η καταλληλότερη, η E. Cresson ουδέποτε εξέφρασε αμφιβολίες ως προς αυτήν. Τα προσόντα του R. Berthelot δεν ήσαν κατώτερα από αυτά άλλων εξωτερικών επιστημόνων. Εργάσθηκε πράγματι και συνόδευε την E. Cresson στις αποστολές της. Ο ίδιος τερμάτισε τη σύμβασή του για λόγους υγείας. Μόνο μετά την παραίτηση του R. Berthelot τέθηκε το ζήτημα της τελικής εκθέσεως. Δεν είχε γίνει μνεία του ζητήματος αυτού προηγουμένως. Ο R. Berthelot κατάρτισε έκθεση βασιζόμενη σε συλλογή των υπομνημάτων του. Είναι δυσφημιστικός ο υπαινιγμός ότι δεν την κατάρτισε ο ίδιος. Όσον αφορά τις εντολές αποστολών, η E. Cresson αναφέρεται στα πραγματικά περιστατικά που διαπίστωσε η βελγική εισαγγελική αρχή.

58. Ο φάκελος Riedinger είναι κενός, κατά την άποψη της E. Cresson. Καθεμία από τις τρεις συμβάσεις που του προσφέρθηκαν ήταν προς το κοινό συμφέρον και ο T. Riedinger συνεισέφερε χωρίς να εισπράξει αμοιβή. Αυτή η αφορώσα την έλλειψη εντιμότητας αιτίαση προβλήθηκε για πρώτη φορά με την αίτηση της Επιτροπής και είναι αβάσιμη. Προφανώς, προσάπτεται στην E. Cresson έλλειψη εντιμότητας διότι πρότεινε τη σύναψη δύο συμβάσεων εκ των οποίων καμία δεν κατέληξε στην κατάρτιση εκθέσεως ή μελέτης και για τις οποίες ο T. Riedinger δεν εισέπραξε καμία αμοιβή.

59. Επικουρικότερα, η E. Cresson αναφέρεται σε ορισμένες σοβαρές διαδικαστικές πλημμέλειες.

60. Η E. Cresson παρατηρεί, πρώτον, ότι η διοικητική έρευνα κακώς κινήθηκε από τον Γενικό Διευθυντή Προσωπικού και Διοικήσεως, ως αρμόδια για τους διορισμούς αρχή βάσει της εκθέσεως της IDOC, ενώ έπρεπε να έχει κινηθεί από το σώμα των Επιτρόπων.

61. Περαιτέρω, στο ίδιο πλαίσιο, η E. Cresson ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή προσέβαλε θεμελιώδη δικαιώματα και παραβίασε θεμελιώδεις αρχές κατά τη διαδικασία που κατέληξε στην υποβολή της υπό κρίση αιτήσεως στο Δικαστήριο. Πρώτον, η κίνηση της διαδικασίας το 2003, επτά έτη μετά τα πραγματικά περιστατικά, είναι ανεπίτρεπτη, λαμβανομένου υπόψη του ότι οι εκθέσεις στις οποίες στηρίχτηκε η Επιτροπή υφίσταντο προ πολλού και η υπόθεση δεν είναι πολύπλοκη. Δεύτερον, μολονότι η Επιτροπή ισχυρίζεται (εσφαλμένως) ότι δεν αποτελεί πειθαρχική αρχή, εκπληρώνει διάφορες διαδικαστικές λειτουργίες οι οποίες έπρεπε να παραμένουν αυτοτελείς. Τρίτον, η Επιτροπή υπέκυψε σε πιέσεις εκ μέρους, ειδικότερα, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και συνεπώς δεν μπορεί να θεωρηθεί αμερόληπτη. Τέταρτον, διάφορες διαδικαστικές πλημμέλειες σημειώθηκαν κατά τη διεξαγωγή της εσωτερικής διαδικασίας, αφορώσες, μεταξύ άλλων, τον ρόλο της IDOC, το γεγονός ότι οι διαδικασίες που αφορούσαν τον φάκελο Berthelot αλληλεπικαλύπτονταν και την επιβολή δυσανάλογων προθεσμιών.

62. Το πιο σημαντικό διαδικαστικό πρόβλημα, ωστόσο, είναι ότι, αντιθέτως προς τους υπαλλήλους και το λοιπό προσωπικό, η E. Cresson δεν έχει δυνατότητα να ασκήσει έφεση αν το Δικαστήριο αποφανθεί εις βάρος της και της επιβάλει κύρωση. Στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας, τα μέλη της Επιτροπής τυγχάνουν πιο περιορισμένων εγγυήσεων και δικαστικής προστασίας απ' ό,τι οι κοινοτικοί υπάλληλοι. Θεωρεί ότι τούτο αποτελεί προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της. Τα δικαιώματα άμυνας των υπουργών εντός των κρατών μελών τυγχάνουν καλύτερης προστασίας συναφώς.

63. Η E. Cresson τονίζει τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ της μεταχειρίσεως των υπαλλήλων και των μελών της

Επιτροπής στο πλαίσιο της πειθαρχικής διαδικασίας. Τα μέλη της Επιτροπής τυγχάνουν λιγότερων εγγυήσεων και ουδεμίας αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Θεωρεί ότι τούτο αποτελεί προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της.

64. Η E. Cresson αναγνωρίζει ότι δεν μπορούν να προβληθούν ανταγωγικώς αιτήματα αποζημιώσεως. Ωστόσο, επιθυμεί να τονίσει τη βλάβη που υπέστη λόγω της παρενοχλητικής και υπερβολικής συμπεριφοράς της Επιτροπής. Ζητεί από το Δικαστήριο να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

66. Η Γαλλική Δημοκρατία συμμερίζεται την άποψη της E. Cresson ότι η απόφαση περί μη συνεχίσεως της ποινικής διαδικασίας στο Βέλγιο στερεί την πειθαρχική διαδικασία από τη βάση της και αναφέρεται στο πλαίσιο αυτό στις διαπιστώσεις της εισαγγελικής αρχής κατά τη διαδικασία εκείνη. Η άποψη της Επιτροπής ότι η διαδικασία στο Βέλγιο δεν αφορούσε τη χαριστική συμπεριφορά είναι ασαφής. Θεωρεί η Επιτροπή ότι οι νομικές προϋποθέσεις είναι διαφορετικές ή διαφέρουν τα πραγματικά περιστατικά καθαυτά; Εν πάση περιπτώσει, το βελγικό δικαστήριο κατέληξε σαφώς ότι τα πραγματικά περιστατικά δεν αποδείχθηκαν ή ότι δεν μπορούσαν να προσαφθούν στην E. Cresson. Διαπίστωσε επίσης ότι η πρόσληψη του R. Berthelot δεν αντέβαινε στους κοινοτικούς κανόνες. Οι ισχυρισμοί της Επιτροπής περί χαριστικής συμπεριφοράς αντιφάσκουν προς τις διαπιστώσεις του βελγικού δικαστηρίου περί τα πραγματικά περιστατικά.

Γ — *Η άποψη της Γαλλικής Δημοκρατίας*

65. Η Γαλλική Δημοκρατία συμφωνεί με την E. Cresson ότι το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ αποτελεί ακατάλληλη νομική βάση για την εις βάρος της αίτηση, τόσο καθ' ύλην όσον και διαχρονικώς. Επισημαίνει ότι η διαδικασία αυτή κινείται επιπροσθέτως προς τον μηχανισμό συλλογικής πολιτικής ευθύνης της Επιτροπής, ο οποίος ήδη λειτούργησε με την παραίτηση της Επιτροπής Santer. Η Επιτροπή, παραιτούμενη συλλογικώς, εξέφρασε την άποψη ότι οι τότε διαπιστωθείσες επιλήψιμες πρακτικές ενέπιπταν στη συλλογική ευθύνη της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, δεν ελήφθησαν μέτρα εις βάρος κατ' ιδίαν μελών.

67. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι η επιβολή κυρώσεως βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ θα ήταν δυσανάλογη. Η κύρωση αυτή προϋποθέτει σοβαρή παράβαση καθήκοντος. Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, όσον αφορά τους κοινοτικούς υπαλλήλους, η ποινή της στερήσεως των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων έχει επιβληθεί μόνο μία φορά σε διάστημα 50 ετών, ότι αφορούσε μείωση κατά 35 % και ότι επρόκειτο για μια περίπτωση δωροδοκίας[7]. Η κύρωση θα ήταν επίσης δυσανάλογη λαμβανομένου υπόψη του ότι παρήλθαν οκτώ έτη από τα σχετικά πραγματικά περιστατικά. Στο πλαίσιο αυτό, αναφέρεται στην ταχύτητα με την οποία ελήφθησαν μέτρα κατά του πρώην Επιτρόπου Μ.

7 — Απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Μαΐου 2002, Τ-197/00, Onidi κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-325).

Bangemann. Η περίπτωση της E. Cresson δεν πρέπει να εξετασθεί αυτοτελώς προς τις πρακτικές που ίσχυαν τότε στο πλαίσιο της Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν στράφηκε εναντίον της κατά τη διάρκεια της θητείας της. Θα ήταν δυσανάλογο να υποστεί κύρωση για δραστηριότητες που προσάφθηκαν σε ολόκληρη την Επιτροπή.

VI — Γενικές παρατηρήσεις επί του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ

68. Μολονότι τα επιχειρήματα στην υπό κρίση υπόθεση προφανώς επικεντρώνονται στους ισχυρισμούς εις βάρος της E. Cresson και στην ακριβή έννοια και λειτουργία του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, η υπόθεση εγείρει ζητήματα τα οποία έχουν ευρύτερη θεσμική σπουδαιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα όργανά της. Αφορά τις προδιαγραφές προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται τα άτομα που κατέχουν ισχυρές θέσεις στα κοινοτικά όργανα και τον τρόπο κατά τον οποίο καλούνται να λογοδοτήσουν εφόσον δεν συμμορφωθούν προς τις προδιαγραφές αυτές. Είναι ουσιώδες για την εύρυθμη λειτουργία των κοινοτικών οργάνων τα πρόσωπα που κατέχουν υψηλά αξιώματα να μη θεωρούνται μόνον ικανά από επαγγελματικής απόψεως, αλλά και να επιδεικνύουν προδήλως άμεμπτη συμπεριφορά. Τα προσωπικά προτερήματα των ατόμων αυτών αντανακλούν άμεσα στην εμπιστοσύνη του κοινού προς τα κοινοτικά όργανα, στην αξιοπιστία τους και, συνεπώς, στην αποτελεσματικότητά τους. Όπως ορθώς τόνισε η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων στην από 15 Μαρτίου 1999 έκθεσή της, μόνο με την τήρηση βασικών προτύπων προσήκουσας συμπεριφοράς «θα είναι δυνατόν οι κάτοχοι υψηλών λειτουργημάτων να έχουν το κύρος και την αξιοπιστία που τους επιτρέπει να προσφέρουν την ηγεσία την οποία καλούνται να παράσχουν» [8].

69. Προκειμένου να εκτιμηθεί η λειτουργία του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ εντός του θεσμικού πλαισίου της Κοινότητας και να εξετασθεί η παρούσα διαδικασία υπό την ορθή προοπτική, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι παράλληλες διατάξεις υφίστανται και ως προς τα λοιπά κοινοτικά όργανα και τους λοιπούς κοινοτικούς οργανισμούς που πρέπει να τηρούν πλήρη ανεξαρτησία και αμεροληψία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί. Αναφέρομαι συναφώς στο άρθρο 195, παράγραφος 2, ΕΚ ως προς τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, στο άρθρο 247, παράγραφος 7, ΕΚ ως προς το Ελεγκτικό Συνέδριο, στο άρθρο 11, παράγραφος 4, του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Κεντρικής Τράπεζας ως προς το Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και στα άρθρα 6 και 47 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ως προς το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο αντιστοίχως.

70. Το κοινό σημείο μεταξύ της Επιτροπής και των οργάνων και οργανισμών αυτών είναι ότι, εξαιρουμένου προφανώς του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή, ενεργούν ως συλλογικά όργανα και ότι τα κατ' ιδίαν μέλη δεν

8 — Παράγραφος 1.5.4 της εκθέσεως.

μπορούν να παυθούν για λόγους που ανάγονται στην άσκηση των λειτουργιών των οργάνων αυτών. Δεδομένου ότι τα μέλη των εν λόγω οργάνων κατέχουν το υψηλότερο αξίωμα στους αντιστοίχους τομείς τους και δεν υπόκεινται σε κανενός είδους ιεραρχικό έλεγχο, πρέπει να προβλέπονται ειδικοί διακανονισμοί προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οποιαδήποτε κατάχρηση εξουσίας κολάζεται προσηκόντως. Αποτελεί εγγενές χαρακτηριστικό της λειτουργίας αυτής ότι η εξουσία κολασμού απονέμεται είτε στο όργανο του οποίου είναι μέλος το εμπλεκόμενο άτομο είτε σε άλλο όργανο, το οποίο είναι ισότιμο εντός του θεσμικού πλαισίου. [9]

71. Διασφαλίζοντας ότι οι κάτοχοι δημοσίων αξιωμάτων δεν τυγχάνουν, λόγω του αξιώματός τους, ασυλίας έναντι κάθε κολασμού οσάκις παραλείπουν να συμμορφωθούν προς τις απαιτούμενες προδιαγραφές προσωπικής συμπεριφοράς, οι διαδικασίες αυτού του είδους παρέχουν βασικές εγγυήσεις περί του ότι τα οικεία όργανα λειτουργούν κατά τρόπο σύμφωνο προς τη θεσμική αποστολή τους. Η ύπαρξη και μόνον των διακανονισμών αυτών εκπληρώνει και προληπτική λειτουργία συναφώς.

72. Τονίζεται επίσης ότι η εφαρμογή αυτών των θεσμικών διακανονισμών δεν αποκλείει την εφαρμογή άλλων μηχανισμών κολασμού της ίδιας συμπεριφοράς των κατόχων δημοσίου αξιώματος. Ωσαύτως, η εφαρμογή άλλων μηχανισμών δεν συνιστά εμπόδιο στην εφαρμογή της θεσμικής διαδικασίας. Αναφέρομαι ειδικότερα στους μηχανισμούς πολιτικής ευθύνης και ποινικής ευθύνης. Ως προς τον πρώτο μηχανισμό, η Επιτροπή λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δυνάμει των άρθρων 197 και 201 ΕΚ, μόνον ως συλλογικό όργανο. Το Κοινοβούλιο δεν έχει τη δυνατότητα να επικρίνει τη συμπεριφορά κατ' ιδίαν μελών της Επιτροπής. Ωστόσο, κατόπιν τροποποιήσεως με τη Συνθήκη της Νίκαιας, το άρθρο 217, παράγραφος 4, ΕΚ επιβάλλει στα κατ' ιδίαν μέλη να υποβάλουν την παραίτησή τους εφόσον τους το ζητήσει ο Πρόεδρος της Επιτροπής, κατόπιν εγκρίσεως του σώματος των Επιτρόπων. Ως προς τον δεύτερο μηχανισμό, οσάκις η εν λόγω συμπεριφορά συνιστά ποινικό αδίκημα κατά το εθνικό δίκαιο, ο κάτοχος δημοσίου αξιώματος μπορεί να διωχθεί ποινικώς εντός ενός από τα κράτη μέλη. Στην περίπτωση αυτή, η ασυλία του μέλους της Επιτροπής πρέπει να αίρεται όπως προβλέπει το άρθρο 20 σε συνδυασμό με το άρθρο 18 του πρωτοκόλλου περί των προνομίων και ασυλιών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 8ης Απριλίου 1965. Το ποιος μηχανισμός θα εφαρμοσθεί εξαρτάται από τη φύση της παραβάσεως και από το είδος των προτύπων που αφορά. Όλοι αυτοί οι μηχανισμοί εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς και, συνεπώς, δεν αποκλείονται αμοιβαίως.

9 — Παρόμοιοι θεσμικοί διακανονισμοί υφίστανται εντός των κρατών μελών για τους κατόχους υψηλών δημοσίων αξιωμάτων, οι οποίοι δεν μπορούν να παυθούν λόγω των αποφάσεων τις οποίες έλαβαν στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, όπως, μεταξύ άλλων, για τον Πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (άρθρο 61, παράγραφος 2, του Grundgesetz), της Γαλλικής Δημοκρατίας (άρθρο 68 του Constitution de la République Française) και της Ιταλικής Δημοκρατίας (άρθρο 90 του Costituzione della Repubblica Italiana). Πρβλ. Επίσης τη διαδικασία διώξεως του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, την οποία προβλέπει το άρθρο II, παράγραφος 4 του Constitution of the United States.

73. Στην περίπτωση της Επιτροπής, υπάρχει άμεση λειτουργική σχέση μεταξύ του προτύπου της συμπεριφοράς που πρέπει να επιδεικνύουν τα μέλη της Επιτροπής και του ρόλου της εντός του θεσμικού πλαισίου της Κοινότητας. Συναφώς, είναι σημαντικό

να τονιστεί ότι, εκτός του ότι αποτελεί το εκτελεστικό όργανο της Κοινότητας, εκπληρώνει σημαντικό ρόλο διαιτητή, συμφιλιώνοντας τα συμφέροντα των κρατών μελών, του εμπορίου και της βιομηχανίας και των πολιτών της Κοινότητας, κατά τον καθορισμό των κοινοτικών πολιτικών και την πρόταση κοινοτικής νομοθεσίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, εκπληρώνει επίσης έναν οιονεί δικαστικό ρόλο, όπως στον τομέα του ανταγωνισμού ή όταν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν προς τις υποχρεώσεις τους, δυνάμει των άρθρων 226 και 228 ΕΚ. Η Επιτροπή μπορεί να είναι επιτυχής κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων αυτών αν η ίδια και τα κατ' ιδίαν μέλη της ενεργούν πασιφανώς με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία. Μόνον τότε θα αποκτήσει η Επιτροπή κύρος ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη των άλλων κοινοτικών οργάνων, των κρατών μελών και του κοινού εν γένει.

74. Επομένως, είναι εγγενές προς τη λειτουργία και τα καθήκοντα της Επιτροπής το ότι οι κατ' ιδίαν Επίτροποι πρέπει πάντοτε να ανταποκρίνονται στα υψηλότερα πρότυπα συμπεριφοράς, προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία, η αμεροληψία και η εντιμότητά τους. Τούτο ισχύει όχι μόνον ως προς τις εξωτερικές τους δραστηριότητες, αλλά και ως προς τον τρόπο κατά τον οποίο ενεργούν εντός της Επιτροπής, κατά τη διοίκηση των υπηρεσιών για τις οποίες είναι αρμόδιοι και κατά τη διατήρηση σχέσεων με τις άλλες εσωτερικές υπηρεσίες της Επιτροπής. Η εσωτερική νοοτροπία κατά την εργασία εντός της Επιτροπής αποτελεί καθεαυτή καθοριστικό παράγοντα για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων της Επιτροπής.

75. Κάθε παράλειψη συμμορφώσεως προς τα πρότυπα αυτά εκ μέρους κατ' ιδίαν μελών της Επιτροπής μπορεί να καταλήξει σε σημαντική αμαύρωση της δημόσιας εικόνας του θεσμικού οργάνου και να διακυβεύσει την εμπιστοσύνη, πράγμα το οποίο θα μειώσει την αποτελεσματικότητά της. Το ότι τούτο δεν αποτελεί απλώς υποθετική παρατήρηση αποδεικνύεται από τις επιπτώσεις των γεγονότων που οδήγησαν στη συλλογική παραίτηση της Επιτροπής Santer το 1999.

76. Οι υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν τα μέλη της Επιτροπής περιγράφονται κατά γενικό τρόπο στο άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται ότι πρέπει να ασκούν τα καθήκοντα τους με πλήρη ανεξαρτησία προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. Πρέπει να απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τα καθήκοντά τους. Όταν αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους, απαιτείται από τα μέλη της Επιτροπής να αναλάβουν επισήμως την υποχρέωση να τηρούν, κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής, «τις υποχρεώσεις που απορρέουν εκ της θέσεώς τους, και ιδίως τα καθήκοντα εντιμότητας και διακριτικότητας ως προς την αποδοχή, μετά τη λήξη της θητείας τους, ορισμένων θέσεων ή ορισμένων πλεονεκτημάτων».

77. Το τι συνεπάγονται, ειδικότερα, οι υποχρεώσεις του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ αποτελεί ζήτημα ερμηνείας και αποτελεί μάλιστα το κεντρικό ζήτημα της υπό κρίση υποθέσεως. Κατά τον χρόνο των προσαπτομένων στην Ε. Cresson πραγματικών περιστατικών, δεν υπήρχε κώδικας

συμπεριφοράς για τα μέλη της Επιτροπής, ο οποίος να προσδιορίζει τα πρότυπα προς τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται. Εν τω μεταξύ, ένας τέτοιος κώδικας έχει καταρτιστεί και τεθεί σε ισχύ [10]. Ο κώδικας περιέχει διάφορες κατευθυντήριες γραμμές αφορώσες ζητήματα δεοντολογίας σχετικά με την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα του αξιώματος το Επιτρόπου και αφορώσες την πίστη, την εμπιστοσύνη και τη διαφάνεια κατά την εσωτερική λειτουργία της Επιτροπής. Ωστόσο, προφανώς δεν περιέχει κατευθυντήριες γραμμές ή αρχές αφορώσες τα πραγματικά περιστατικά που αποτελούν τη βάση της υπό κρίση υποθέσεως. Όπως και να έχει το πράγμα, η τήρηση ορισμένων προτύπων δεοντολογίας είναι εγγενής στο αξίωμα του μέλους της Επιτροπής και στην αποτελεσματικότητα της λειτουργίας του οργάνου αυτού. Συναφώς, επισημαίνεται ότι πρότυπα θεσπίζονται για τους κοινοτικούς υπαλλήλους στα άρθρα 10 έως 12α του ΚΥΚ. Μολονότι οι κανόνες αυτοί δεν έχουν εφαρμογή στα μέλη της Επιτροπής, μπορεί να γίνει δεκτό ότι τα πρότυπα αυτά αποτελούν τα κατώτατα όρια τα οποία τα μέλη αυτά πρέπει να τηρούν.

78. Δεν είναι απολύτως εφικτό ούτε και χρήσιμο να τεθούν εξαντλητικά πρότυπα προσήκουσας συμπεριφοράς κατά την άσκηση δημοσίου αξιώματος. Θα υπάρχει πάντοτε ένα στοιχείο ως προς το οποίο μπορεί να μην είναι δυνατό να προσδιορισθεί ποιο πρότυπο παραβιάστηκε, αλλά να είναι δυνατό να συναχθεί παρά ταύτα το συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά αντιβαίνει στο γενικό συμφέρον. Τούτο προσομοιάζει κάπως προς τον τρόπο κατά τον οποίο ο Kenneth Clark περιέγραψε κάποτε το φαινόμενο «πολιτισμός»: «Τι είναι πολιτισμός; Δεν ξέρω. Δεν μπορώ να το ορίσω με αφηρημένους όρους — ακόμη. Αλλά νομίζω ότι μπορώ να το αναγνωρίσω όταν το βλέπω» [11].

79. Η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων αναφέρθηκε συναφώς στον «κοιν[ό] πυρήνα των "ελαχίστων προτύπων"», σύμφωνα με τον οποίο το πρόσωπο πρέπει να ενεργεί προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας και με απόλυτη ανεξαρτησία. Τούτο απαιτεί οι αποφάσεις να λαμβάνονται αποκλειστικά προς το δημόσιο συμφέρον, με βάση αντικειμενικά κριτήρια, και όχι υπό την επιρροή ιδίων ή άλλων ιδιωτικών συμφερόντων. Συνεπάγεται επίσης έντιμη και διακριτική συμπεριφορά, σύμφωνη με τις αρχές της λογοδοσίας και της διαφάνειας προς το κοινό. Η συμμόρφωση προς τις αρχές αυτές συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι οποιαδήποτε προσωπικά αντικρουόμενα συμφέροντα αναγνωρίζονται εντίμως και δημοσίως [12].

80. Κατά την αναζήτηση των προτύπων προς τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται οι κάτοχοι δημοσίων αξιωμάτων και, συνεπώς, για τον προσδιορισμό του «κοινού πυρήνα» στον οποίο αναφέρεται η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων, είναι χρήσιμη η παραπομπή στις λεγόμενες επτά αρχές του δημοσίου βίου που διατύπωσε η Nolan Committee on Standards in Public Life (επιτροπή Nolan για τα πρότυπα του δημοσίου βίου) στο Ηνωμένο Βασίλειο. Οι

10 — Το πλέον πρόσφατο κείμενο περιέχεται στο έγγραφο SEC (2004) 1487/2.

11 — Όπως παρατήρησε στην πρώτη εκπομπή του γνωστού τηλεοπτικού ντοκιμαντέρ του BBC, «Πολιτισμός» του 1968.

12 — Παράγραφος 1.5.4 της εκθέσεως.

αρχές αυτές είναι: ανιδιοτέλεια, ακεραιότητα, αντικειμενικότητα, λογοδοσία, διαφάνεια, τιμιότητα και ηγεσία. Η πρώτη από τις αρχές αυτές, η ανιδιοτέλεια, ορίζεται περαιτέρω ως εξής: «[ο]ι κάτοχοι δημοσίων αξιωμάτων πρέπει να ενεργούν αποκλειστικώς προς το δημόσιο συμφέρον. Δεν πρέπει να ενεργούν προκειμένου να αποκομίσουν χρηματικά ή άλλα οφέλη για τους εαυτούς τους, την οικογένεια ή τους φίλους τους».

81. Τέλος σημειώνεται ότι η έμφαση την οποία προσδίδω στην ανάγκη να είναι οι Επίτροποι σε θέση να εγγυώνται την πλήρη τους ανεξαρτησία και αμεροληψία καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους, ως προϋπόθεση για να είναι η Επιτροπή σε θέση να εκπληρώσει τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί, δεν αποτελεί πρόσφατη διαπίστωση ή νέα αξία. Αναφερόμενος στον όρκο που πρέπει να δίδουν τα μέλη της Επιτροπής κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους, όπως εκτίθεται στο άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ, κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση της Επιτροπής που διεξήχθη στο Val Duchesse στις 16 Ιανουαρίου1958, ο Πρόεδρος Walter Hallstein περιέγραψε την ουσία των υποχρεώσεων των μελών της Επιτροπής ως εξής:

«En prononçant solennellement ces paroles, en notre nom à tous ainsi que l'exigent les termes du Traité, nous reconnaissons l'essentiel des obligations qui nous sont désormais communes.

Nous entendons par "l'essentiel" que nos travaux servent l'Europe — l'Europe et non quelconques intérêts particuliers qu''ils soient d'ordre national, professionnel, économique ou personnel.

C'est en cela que réside la difficulté de nôtre tâche, mais c'est aussi ce qui lui confère une insigne dignité» [13].

Δεν μπορούσε να υπάρχει σαφέστερη μαρτυρία υπέρ της ορθότητας των προηγουμένων παρατηρήσεων.

VII — Ανάλυση

82. Η αίτηση της Επιτροπής θέτει ποικίλα νομικά ζητήματα τα οποία μπορούν να καταταγούν στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες: παραδεκτό, δικονομικά ζητήματα, βάσιμο της υποθέσεως και δυνατότητα επιβολής κυρώσεως.

Α — *Παραδεκτό*

83. Η E. Cresson ισχυρίζεται κυρίως ότι η αίτηση της Επιτροπής είναι απαράδεκτη, διότι το άρθρο 213 ΕΚ δεν συνιστά προσήκουσα βάση για την αίτηση, ότι, κατόπιν της αποφάσεως του Chambre du conseil του Tribunal de première instance των Βρυξελλών περί παύσεως της ποινικής διώξεως κατ'

13 — «Προφέροντας πανηγυρικά τα λόγια αυτά, εξ ονόματος όλων μας όπως απαιτεί η Συνθήκη, αναγνωρίζουμε την ουσία των υποχρεώσεων που θα μοιραζόμαστε στο εξής. Με τον όρο "ουσία" των υποχρεώσεών μας εννοώ ότι υπηρετούμε την Ευρώπη ? την Ευρώπη και όχι συγκεκριμένα συμφέροντα οποιουδήποτε είδους, είτε εθνικά είτε επαγγελματικά είτε οικονομικά είτε προσωπικά. Σ' αυτό έγκειται η δυσκολία του έργου μας, ωστόσο αυτό είναι που του προσδίδει μια εντελώς ιδιάζουσα αξιοπρέπεια»[COM(58) PV 1 τελικό της 18ης Απριλίου 1958, το οποίο υπάρχει επίσης στην ιστοσελίδα www.ena.lu].

αυτής, η υπό κρίση αίτηση έχει καταστεί κενή περιεχομένου και ότι, λόγω των σχετικώς ευτελών ποσών τα οποία αφορά, πρέπει να έχει εφαρμογή η αρχή de minimis non curat praetor.

84. Αυτό καθαυτό το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ δεν προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για το παραδεκτό αιτήσεως της Επιτροπής ή του Συμβουλίου βάσει της διατάξεως αυτής. Ωστόσο, τα διαδικαστικά ζητήματα που θέτει η E. Cresson είναι σημαντικά και επιβάλλουν τη διερεύνηση της λειτουργίας και του πεδίου εφαρμογής της διατάξεως αυτής και της σχέσεώς της προς άλλες διαδικασίες που αφορούν τους ίδιους ισχυρισμούς.

1. Το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ ως βάση της υπό κρίση αιτήσεως

85. Η E. Cresson διακρίνει μεταξύ των κυρώσεων που προβλέπει η τελευταία περίοδος του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Από τη μια πλευρά, ισχυρίζεται ότι η κύρωση της απαλλαγής από τα καθήκοντα προβλέπεται για τις περιπτώσεις που ο Επίτροπος παρέλειψε να συμμορφωθεί προς την υποχρέωση να εκπληρώνει τα καθήκοντά του προς το γενικό συμφέρον κατά τη διάρκεια της θητείας του. Αυτή είναι η περίπτωση την οποία προβλέπει το άρθρο 216 ΕΚ, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 213, παράγραφος 2. Από την άλλη πλευρά, η κύρωση της εκπτώσεως του Επιτρόπου από τα συνταξιοδοτικά του δικαιώματα ή από άλλες παροχές μπορεί να επιβληθεί μόνο μετά τη λήξη της θητείας τους. Επιπλέον, το μέτρο αυτό μπορεί να ληφθεί μόνον οσάκις ο εμπλεκόμενος Επίτροπος δεν έχει επιδείξει επαρκή εντιμότητα και διακριτικότητα όσον αφορά την αποδοχή ορισμένων θέσεων ή πλεονεκτημάτων μετά τη λήξη της θητείας του. Η συλλογιστική της έγκειται στο ότι, δεδομένου ότι οι εις βάρος της ισχυρισμοί δεν αφορούν την τελευταία αυτή παράβαση, η αίτηση της Επιτροπής δεν μπορεί να στηριχτεί στο άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

86. Η Επιτροπή, αντιθέτως, φρονεί ότι οι κυρώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ μπορούν να επιβληθούν όσον αφορά έναν Επίτροπο εν ενεργεία ή όσον αφορά έναν πρώην Επίτροπο, εφόσον έχει αποδειχθεί ότι παρέλειψε να τηρήσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμα του Επιτρόπου. Η χαριστική συμπεριφορά η οποία επιδεικνύεται κατά την πρόσληψη ατόμων στην Επιτροπή μπορεί να θεωρηθεί παράβαση των υποχρεώσεων αυτών.

87. Αυτή η ανταλλαγή επιχειρημάτων αφορά βασικά τρεις πτυχές σχετικές με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Πρώτον, μπορεί να γίνει διάκριση ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής των κυρώσεων της απαλλαγής από τα καθήκοντα και της εκπτώσεως από το δικαίωμα συνταξιοδοτήσεως, αναλόγως του αν ο εμπλεκόμενος Επίτροπος είναι ακόμη εν ενεργεία ή όχι; Δεύτερον, μπορεί η κύρωση της εκπτώσεως ενός μέλους της Επιτροπής από τα συνταξιοδοτικά του

δικαιώματα να επιβληθεί για την παράβαση όλων των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αξίωμα του Επιτρόπου ή μόνον οσάκις πρόκειται περί των υποχρεώσεων που αφορούν τις εξωτερικές δραστηριότητες; Τρίτον, ποιες υποχρεώσεις αφορά το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ;

88. Όσον αφορά το πρώτο από τα ζητήματα αυτά, αρκεί να εξετασθεί η σαφής διατύπωση του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, το οποίο, στην τελευταία του περίοδο, προβλέπει ότι καθεμία από τις δύο κυρώσεις μπορεί να επιβληθεί σε περίπτωση παραβάσεως των υποχρεώσεων του Επιτρόπου. Ο όρος «υποχρεώσεις» μπορεί μόνο να αναφέρεται στον ίδιο όρο που χρησιμοποιήθηκε στην προηγούμενη περίοδο η οποία αφορά την επίσημη υποχρέωση των Επιτρόπων να τηρούν, κατά τη διάρκεια της θητείας τους και μετά τη λήξη αυτής, τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμά τους. Με άλλα λόγια, οι Επίτροποι πρέπει να τηρούν πάντοτε τις σχετικές υποχρεώσεις και δεν γίνεται διάκριση ως προς το αν η αίτηση προς το Δικαστήριο υποβάλλεται κατά τη διάρκεια της θητείας του Επιτρόπου ή μετά τη λήξη αυτής. Επομένως, είναι θεωρητικώς δυνατό, αντί του αιτήματος περί απαλλαγής του από τα καθήκοντά του, να γίνει επίκληση του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ κατά Επιτρόπου ο οποίος είναι ακόμη εν ενεργεία, προκειμένου να ζητηθεί η έκπτωσή του από τα συνταξιοδοτικά του δικαιώματα ή από άλλες παροχές.

89. Επομένως, δεν υπάρχει βάση για τη διάκριση στην οποία προβαίνει η E. Cresson ως προς την εφαρμογή του άρθρου 213 ΕΚ στους εν ενεργεία και στους πρώην Επιτρόπους. Στην περίπτωσή της, υπάρχει δυνατότητα επιβολής οικονομικής κυρώσεως λαμβανομένου υπόψη του ότι δεν απαλλάχθηκε των καθηκόντων της δυνάμει του άρθρου 216 ΕΚ. Αντ' αυτού, παραιτήθηκε οικειοθελώς με την υπόλοιπη Επιτροπή Santer.

90. Το δεύτερο επιχείρημα, συγκεκριμένα ότι η δεύτερη κύρωση την οποία προβλέπει το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ μπορεί να επιβληθεί οσάκις ο εμπλεκόμενος Επίτροπος παρέλειψε να τηρήσει την εντιμότητα και τη διακριτικότητα κατά την αποδοχή θέσεων ή πλεονεκτημάτων μετά τη λήξη της θητείας του, βασίζεται σε υπερβολικά περιοριστική ερμηνεία της διατάξεως αυτής. Αυτός ο συγκεκριμένος κανόνας πρέπει να θεωρείται ως ειδικότερη έκφανση των γενικών υποχρεώσεων την οποία πρέπει να τηρούν οι Επίτροποι, πράγμα το οποίο καθίσταται πρόδηλο από τη χρήση των λέξεων «και ιδίως» που προηγούνται. Λαμβανομένου υπόψη του θεμελιώδους χαρακτήρα της, η υποχρέωση αυτή άξιζε να τονιστεί στο πλαίσιο της εν λόγω διατάξεως.

91. Η τρίτη πτυχή που αφορά το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ έχει ήδη εξετασθεί στο πλαίσιο των γενικών εισαγωγικών παρατηρήσεών μου. Κάθε είδος συμπεριφοράς που μπορεί να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την ανεξαρτησία και την αμεροληψία μέλους της Επιτροπής πρέπει να θεωρείται παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει από τη διάταξη αυτή, ικανή να επισύρει τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Αντιθέτως προς τον ισχυρισμό της E. Cresson ότι το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ πρέπει να ερμηνεύεται

στενά, λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών συνεπειών τις οποίες μπορεί να έχει η παράβαση των υποχρεώσεων, υπάρχει κάθε λόγος για ευρεία ερμηνεία του πεδίου εφαρμογής της διατάξεως αυτής, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητά της στην αποτροπή συμπεριφοράς η οποία μπορεί να έχει επιζήμια αποτελέσματα στη λειτουργία της Επιτροπής ως συνόλου.

92. Συνεπώς, μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ ως προς την παράβαση οποιασδήποτε από τις υποχρεώσεις που υπέχει ένας Επίτροπος, ανεξαρτήτως του αν είναι ακόμη εν ενεργεία ή αν έληξε η θητεία του. Τα επιχειρήματα της Ε. Cresson περί του αντιθέτου πρέπει να απορριφθούν.

2. Τα αποτελέσματα της αποφάσεως του βελγικού ποινικού δικαστηρίου

93. Η Ε. Cresson ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι, δεδομένου ότι η ποινική δίωξη εις βάρος της έπαυσε λόγω του ότι ο ανακριτής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα πραγματικά περιστατικά που συνιστούσαν πλαστογραφία και απάτη δεν μπορούν να της καταλογισθούν και ότι η Επιτροπή δεν άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής, δεν υπάρχει βάση για την υποβολή αιτήσεως δυνάμει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ για τα ίδια πραγματικά περιστατικά. Επικαλείται την αρχή «le pénal tient le disciplinaire en l'état», κατά την οποία ένα πειθαρχικό όργανο δεσμεύεται από τις διαπιστώσεις ενός ποινικού δικαστηρίου περί τα πραγματικά περιστατικά, προς στήριξη του επιχειρήματος αυτού. Η Επιτροπή, από την άλλη πλευρά, αμφισβητεί ότι τα πραγματικά περιστατικά σε αμφότερες τις υποθέσεις ταυτίζονται. Ενώ η ποινική διαδικασία στο Βέλγιο αφορούσε ενδεχόμενη πλαστογραφία και απάτη, εν προκειμένω επίμαχη είναι η ύπαρξη χαριστικής συμπεριφοράς. Ισχυρίζεται επίσης ότι η απόφαση περί παύσεως της ποινικής διώξεως ελήφθη για νομικούς λόγους, όχι για λόγους βασιζόμενους στα πραγματικά περιστατικά.

94. Πρώτον, πρέπει να τονισθεί η ειδική φύση της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, η οποία, μολονότι χαρακτηρίστηκε συχνά ως πειθαρχική από αμφοτέρους τους διαδίκους της παρούσας δίκης, στην πραγματικότητα πρέπει να διακρίνεται από μια τέτοια διαδικασία, λαμβανομένης υπόψη της σπουδαιότητας του δημοσίου αξιώματος που αφορά. Δεδομένου ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ της συμπεριφοράς ενός Επιτρόπου και της δημόσιας εικόνας και της λειτουργίας του οργάνου στο οποίο κατέχει αξίωμα, η διαδικασία του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ έχει θεσμικό χαρακτήρα. Τούτο αντανακλάται στο ότι οι αποφάσεις που πρέπει να λαμβάνονται στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής δεν λαμβάνονται εντός του οργάνου καθαυτό, αλλά από άλλο όργανο, την αμερόληπτη δικαστική αρχή της Κοινότητας.

95. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, η οποία δεν

μπορεί να θιγεί από αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων. Δεδομένου ότι το Δικαστήριο είναι η αρχή η οποία εν τέλει πρέπει να επιβάλει την κύρωση κατόπιν αιτήματος είτε της Επιτροπής είτε του Συμβουλίου, πρέπει επίσης να είναι σε θέση να διαπιστώσει αν η συμπεριφορά που προσάπτεται στον Επίτροπο συνιστά παράβαση υποχρεώσεων, υπό την έννοια του άρθρου 213 ΕΚ. Μολονότι το Δικαστήριο μπορεί, για τον σκοπό αυτόν, να λαμβάνει υπόψη του τις διαπιστώσεις περί τα πραγματικά περιστατικά ενός εθνικού δικαιοδοτικού οργάνου, έχει δική του ευθύνη στο πλαίσιο αυτό, η οποία δεν μπορεί να περιορισθεί καθ' οποιονδήποτε τρόπο. Έτσι, οσάκις ένα εθνικό δικαστήριο έχει διαπιστώσει στο πλαίσιο εθνικής ποινικής διαδικασίας κατά ενός (πρώην) μέλους της Επιτροπής ότι ορισμένα πραγματικά περιστατικά δεν έχουν αποδειχθεί ή ότι έχουν μεν αποδειχθεί, αλλά δεν συνεπάγονται ποινική ευθύνη, τούτο δεν μπορεί να περιορίσει τις εξουσίες του Δικαστηρίου να διαπιστώνει και να χαρακτηρίζει τα ίδια πραγματικά περιστατικά εντός του διαφορετικού και ειδικού πλαισίου της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, πράγμα το οποίο αποτελεί ζήτημα κοινοτικού δικαίου.

96. Για τους λόγους αυτούς, δεν θεωρώ ότι η αρχή η οποία είναι γνωστή ως «le pénal tient le disciplinaire en l'état» μπορεί να ισχύει ως προς το Δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

97. Ακόμη και αν θεωρούνταν ότι η αρχή έχει εφαρμογή στα περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως, συμφωνώ με την Επιτροπή ότι τα πραγματικά περιστατικά τα οποία εξέτασε ο ανακριτής στο Βέλγιο και αυτά της υπό κρίση υποθέσεως δεν ταυτίζονται πλήρως. Στην προηγούμενη διαδικασία, το επίμαχο ζήτημα όσον αφορά την E. Cresson ήταν, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη αποδεικτικών στοιχείων περί πλαστογραφίας και απάτης κατά την κατάρτιση των εντολών αποστολής του R. Berthelot και της τελικής εκθέσεώς του, κατά τη λήξη της διάρκειας της πρώτης συμβάσεώς του. Αντιθέτως, αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως αποτελεί η αιτίαση περί χαριστικής συμπεριφοράς την οποία επέδειξε η E. Cresson κατά την πρόσληψη και την αντιμετώπιση του R. Berthelot και κατά την προσφορά συμβάσεων στον T. Riedinger. Τούτο αποτελεί ένα εντελώς διαφορετικό πρόβλημα. Τα επίμαχα στην ποινική διαδικασία πραγματικά περιστατικά αποτελούσαν απλώς επακόλουθα ή εκφάνσεις της προτιμησιακής μεταχειρίσεως της οποίας έτυχαν αμφότεροι οι εν λόγω κύριοι, κατόπιν παροτρύνσεως, κατά τα προβαλλόμενα, της E. Cresson. Δεν πρέπει να συγχέονται με την καθαυτό χαριστική συμπεριφορά, η οποία τα προκάλεσε και η οποία, επιπλέον, αποτελεί ζήτημα κείμενο εκτός της σφαίρας του ποινικού δικαίου.

98. Περαιτέρω, θα ήθελα να επαναλάβω ότι δεν υπάρχει εμπόδιο στη σωρευτική εφαρμογή μιας εθνικής ποινικής διαδικασίας και της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Έκαστο είδος διαδικασίας εξυπηρετεί διαφορετικούς σκοπούς στην εθνική και στην κοινοτική έννομη τάξη αντιστοίχως. Ενώ το μεν σκοπεί στην επιβολή προτύπων τα οποία θεωρούνται ουσιώδη για τη δομή της κοινωνίας σε εθνικό επίπεδο, το δε σκοπεί στη διασφάλιση την ορθής λειτουργίας των κοινοτικών θεσμών προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί των Συνθηκών. Ακόμη και αν η εθνική ποινική διαδικασία είχε συνεχιστεί και καταλήξει

στην επιβολή ποινής, θα εξακολουθούσε ακόμη να υπάρχει περιθώριο επιβολής των κυρώσεων του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

99. Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της E. Cresson ότι η απόφαση του Chambre du conseil του Tribunal de première instance των Βρυξελλών της 30ής Ιουνίου 2004 περί παύσεως της ποινικής διώξεως που είχε κινηθεί κατ' αυτής καθιστά την αίτηση της Επιτροπής κενή περιεχομένου και ότι, κατά συνέπεια, η παρούσα δίκη κινήθηκε απαραδέκτως.

3. De minimis non curat praetor

100. Η E. Cresson ισχυρίζεται ότι η αίτηση της Επιτροπής πρέπει να κριθεί απαράδεκτη λόγω του ευτελούς χρηματικού ποσού το οποίο αφορά και το οποίο συνδέεται με τις εντολές αποστολής του R. Berthelot. Η Επιτροπή αμφισβητεί το επιχείρημα αυτό και ισχυρίζεται ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ευσταθεί, αφορά την ουσία της αιτήσεως και όχι το παραδεκτό της.

101. Το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ δεν περιέχει επιταγές ως προς τον βαθμό σοβαρότητας μιας προβαλλομένης παραβάσεως υποχρεώσεων εκ μέρους ενός (πρώην) μέλους της Επιτροπής, ως κριτήριο για την υποβολή αιτήσεως προς το Δικαστήριο από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή. Η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας βάσει της εν λόγω διατάξεως της Συνθήκης αποτελεί ζήτημα που εναπόκειται αποκλειστικώς και μόνο στη διακριτική ευχέρεια του ενδιαφερομένου οργάνου. Οποιαδήποτε απόφαση για την κίνηση διαδικασίας βάσει της διατάξεως αυτής κατά (πρώην) μέλους της Επιτροπής λαμβάνεται συλλογικώς από το σώμα των Επιτρόπων. Μπορεί να υποτεθεί ότι η απόφαση αυτή δεν θα ληφθεί επιπόλαια.

102. Επιπλέον, το γεγονός ότι η υλική ζημία η οποία προκαλείται στα συμφέροντα της Κοινότητας μπορεί να είναι ασήμαντη δεν αποτελεί μέτρο για να κριθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως των υποχρεώσεων εκ μέρους του εμπλεκομένου Επιτρόπου, από την οποία η ζημία αυτή απορρέει. Αυτό που έχει σημασία είναι αν η υπό κρίση συμπεριφορά μπορούσε να βλάψει το κύρος και την αξιοπιστία της Επιτροπής και να κλονίσει την εμπιστοσύνη την οποία άλλα κοινοτικά όργανα, τα κράτη μέλη και το κοινό εν γένει έχουν στην Επιτροπή. Όπως είναι προφανές στην υπό κρίση υπόθεση, η συμπεριφορά της E. Cresson προκάλεσε τέτοια βλάβη.

103. Το γεγονός ότι το ποσό κατά το οποίο ωφελήθηκε ο R. Berthelot ήταν σχετικώς χαμηλό δεν θίγει, επομένως, το παραδεκτό της αιτήσεως της Επιτροπής. Όπως ορθώς παρατηρεί η Επιτροπή, τούτο αποτελεί στην καλύτερη των περιπτώσεων μια πτυχή η οποία μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση του ουσία βασίμου της υποθέσεως.

4. Συμπέρασμα επί του παραδεκτού

104. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω σκέψεων, καταλήγω ότι οι ισχυρισμοί της E. Cresson περί του απαραδέκτου της αιτήσεως της Επιτροπής είναι αβάσιμοι.

Β — *Διαδικαστικά ζητήματα*

105. Η E. Cresson προβάλλει σειρά αντιρρήσεων όσον αφορά τον τρόπο διεξαγωγής της ενώπιον της Επιτροπής διαδικασίας προ της υποβολής της αιτήσεώς της προς το Δικαστήριο και επικρίνει την έλλειψη διαδικαστικών εγγυήσεων κατά την εφαρμογή του καθαυτό άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Μολονότι οι αιτιάσεις αυτές, που συνοψίζονται στα σημεία 51 και 60 έως 62 ανωτέρω, προβλήθηκαν ως επικουρικοί ισχυρισμοί, εξυπηρετεί από συστηματικής απόψεως να εξετασθούν πριν από την εξέταση της υποθέσεως επί της ουσίας.

106. Όπως ορθώς παρατηρεί η E. Cresson, δεν υπάρχει σαφές διαδικαστικό πλαίσιο για την προετοιμασία της αποφάσεως της Επιτροπής περί υποβολής αιτήσεως προς το Δικαστήριο βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, οσάκις το όργανο αυτό θεωρεί ότι ένα από τα μέλη ή τα πρώην μέλη του παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμα του Επιτρόπου. Λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών προσωπικών συνεπειών τις οποίες μπορεί να έχει μια τέτοια απόφαση, η Επιτροπή οφείλει να ενεργήσει με την προσήκουσα προσοχή όσον αφορά τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, την εκτίμησή τους, τη γνωστοποίηση της θέσεώς της στον ενδιαφερόμενο και την ακρόασή του ώστε να εκθέσει τις απόψεις του επί των εις βάρος του αιτιάσεων. Το καθήκον της να ενεργήσει με σύνεση αποκτά ιδιάζουσα σπουδαιότητα εν προκειμένω, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν προηγούμενα και δικαστικώς επικυρωθείσες προπαρασκευαστικές διαδικασίες. Υπό μια γενική έννοια, η Επιτροπή όντως επέδειξε σύνεση κατά την προετοιμασία της παρούσας διαδικασίας, καταρτίζοντας ανακοίνωση αιτιάσεως, κοινοποιώντας τη στην E. Cresson και παρέχοντάς της την ευκαιρία να απαντήσει εγγράφως και προφορικώς. Θεωρώ σημαντικό να υπογραμμισθεί αυτό το γενικό σημείο πριν εξετασθούν οι κατ' ιδίαν αιτιάσεις τη E. Cresson.

107. Η πρώτη αιτίαση της E. Cresson ότι η διοικητική έρευνα κατ' αυτής έπρεπε να έχει κινηθεί από το σώμα των Επιτρόπων, δεδομένου ότι ο Γενικός Διευθυντής προσωπικού δεν ήταν αρμόδιος προς τούτο, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Εκτός του ότι δεν υπάρχει γραπτός ή άγραφος κανόνας περί του ότι η απόφαση για τη διερεύνηση υπονοιών επιλήψιμης πρακτικής εκ μέρους Επιτρόπου μπορεί να ληφθεί μόνον από τους ομοτίμους του, ένας Γενικός Διευθυντής ενεργεί υπό την άμεση ευθύνη ενός μέλους της Επιτροπής. Όπως πρέπει να τονιστεί για άλλη μια φορά, αυτό που έχει σημασία είναι ότι, αποφασίζοντας να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, η Επιτροπή ανέλαβε την πλήρη ευθύνη για τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζει τους ισχυρισμούς της.

108. Στο κεφάλαιο που αφορά την προσβολή των θεμελιωδών της δικαιωμάτων η E. Cresson ισχυρίζεται, πρώτον, ότι η παρέλευση επτά ετών από την τέλεση των πραγματικών περιστατικών που της προσάπτονται μέχρι την κίνηση της εις βάρος της διαδικασίας το 2003 είναι ανεπίτρεπτη. Όσον αφορά την αιτίαση αυτή, επισημαίνεται ότι το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ δεν προβλέπει προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να κινηθεί η διαδικασία κατά ενός (πρώην) Επιτρόπου. Στην παρούσα υπόθεση, η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας κατά της E. Cresson ήταν το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας ερευνών και εσωτερικών μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της Επιτροπής, την οποία πρέπει να γνώριζε η E. Cresson. Μολονότι μπορεί να γίνει δεκτό ότι η πάροδος επταετίας πριν κινηθεί η διαδικασία η οποία σκοπεί στην επιβολή οικονομικής κυρώσεως είναι σημαντική, τούτο δεν θίγει την ικανότητα της Επιτροπής να υποβάλει αίτηση προς το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Αν η πάροδος του χρόνου λειτουργούσε όντως ως λόγος απαραδέκτου, όπως παρατήρησε η Επιτροπή, τούτο θα μπορούσε να εμποδίσει την Επιτροπή ή το Συμβούλιο να υποβάλει αίτηση σε περιπτώσεις που τα πραγματικά περιστατικά διαπιστώθηκαν πολύ αργότερα από της τελέσεώς τους. Ωστόσο, θεωρώ ότι ο χρόνος που παρήλθε μεταξύ των βασικών πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως και της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ μπορεί να αποτελεί παράγοντα ο οποίος μπορεί να λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της αποφάσεως περί της ενδεχόμενης κυρώσεως. Θα επανέλθω στο ζήτημα αυτό κατωτέρω.

109. Η επόμενη πτυχή της προβαλλομένης προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας είναι ότι η E. Cresson δεν έτυχε δίκαιης διαδικασίας διότι, κατά τη διάρκεια της όλης διαδικασίας, η Επιτροπή ανέλαβε τον ρόλο ανακριτή, μετέχοντας στην ποινική διαδικασία στο Βέλγιο και κινώντας διάφορες διοικητικές έρευνες, και αργότερα τον ρόλο του κατηγόρου, υποβάλλοντας αίτηση προς το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Περαιτέρω, μη παρέχοντας στην E. Cresson πρόσβαση στα πρακτικά της συνεδριάσεως της Επιτροπής κατά την οποία ελήφθη η απόφαση περί κινήσεως της παρούσας δίκης, παραβίασε την αρχή της κατ' αντιδικία διαδικασίας. Όσον αφορά το πρώτο σημείο, θα ήθελα να παρατηρήσω ότι, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, η Επιτροπή άσκησε προσηκόντως τις εκ της Συνθήκης εξουσίες της, τόσο κατά τη διεξαγωγή ερευνών όσο και κατά την απόφαση υποβολής της υποθέσεως στην κρίση του Δικαστηρίου. Είναι παραπλανητικό να εξομοιώνονται οι ενέργειές της στο πλαίσιο αυτό με ρόλους που είναι ξένοι προς αυτήν. Όσον αφορά το δεύτερο σημείο, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η E. Cresson είχε πληροφορηθεί πλήρως τις εις βάρος της κατηγορίες, όπως εκτέθηκαν στην ανακοίνωση αιτιάσεων, η μη παροχή προς αυτήν προσβάσεως στα πρακτικά της συνεδριάσεως της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2004 δεν προσέβαλε το δικαίωμά της σε μια δίκαιη διαδικασία.

110. Περαιτέρω, στο ίδιο κεφάλαιο, η E. Cresson ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν υπήρξε αμερόληπτη κατά τη λήψη της αποφάσεώς της περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, δεδομένου ότι ενήργησε υπό την πολιτική πίεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Πρέπει να τονιστεί και εν προκειμένω ότι, ενώ η Επιτροπή έχει τη δική της ευθύνη να αποφασίσει αν θα υποβάλει αίτηση στο Δικαστήριο βάσει της διατάξεως αυτής, το Δικαστήριο εν τέλει αποφασίζει αν πληρού-

νται οι προϋποθέσεις για την επιβολή κυρώσεως και ποια κύρωση είναι η προσήκουσα υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες. Το ζήτημα αν η Επιτροπή ενήργησε αμερόληπτα υποβάλλοντας την αίτησή της δεν ασκεί επιρροή. Ως εκ τούτου, η αιτίαση αυτή πρέπει επίσης να απορριφθεί.

111. Τέλος, η E. Cresson ισχυρίζεται ότι σημειώθηκαν ορισμένες διαδικαστικές πλημμέλειες σχετικές με τις διοικητικές έρευνες. Είναι χρήσιμο να επισημανθεί ότι οι διάφορες διοικητικές έρευνες που διεξήχθησαν στις προβαλλόμενες περιπτώσεις χαριστικής συμπεριφοράς της E. Cresson αποτέλεσαν άμεσο αποτέλεσμα γενικότερων ισχυρισμών περί επιλήψιμων πρακτικών στο πλαίσιο της Επιτροπής τότε. Δεν προβλέφθηκαν, καθαυτές, ως προετοιμασία της κινήσεως διαδικασίας βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ κατ' αυτής. Οι έρευνες απέκτησαν τη λειτουργία αυτή εκ των υστέρων, στις 21 Ιανουαρίου 2003, όταν η Επιτροπή αποφάσισε να απευθύνει την ανακοίνωση αιτιάσεων στην E. Cresson. Η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ αποτελεί τη μόνη ευθύνη της Επιτροπής, ενεργούσας ως συλλογικό όργανο, και, λαμβάνοντας την απόφαση αυτή, η Επιτροπή αναλαμβάνει επίσης πλήρη ευθύνη για τα πραγματικά περιστατικά επί των οποίων στηρίζει την αίτησή της. Στη συνέχεια, απόκειται στο Δικαστήριο να εκτιμήσει το βάσιμο της αιτήσεως αυτής, στηριζόμενο στα εν λόγω πραγματικά στοιχεία. Από αυτή την οπτική γωνία, οι διάφορες τυπικές —και, κατά τη γνώμη μου, εξαιρετικά ασήμαντες— πλημμέλειες οι οποίες σημειώθηκαν κατά την E. Cresson στο προπαρασκευαστικό στάδιο δεν μπορούν, ακόμη και αν όντως σημειώθηκαν, να θίξουν την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών που εξέθεσε στο Δικαστήριο η Επιτροπή.

112. Η κύρια αντίρρηση της E. Cresson όσον αφορά τα δικαιώματα άμυνας είναι ότι, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, δεν έχει δικαίωμα εφέσεως κατά της αποφάσεως του Δικαστηρίου. Συγκριτικώς, αναφέρεται στην κατάσταση που ισχύει ως προς τις υποθέσεις των κοινοτικών υπαλλήλων και στην κατάσταση που ισχύει στο Βέλγιο όσον αφορά τους υπουργούς, όπου υπάρχουν δύο βαθμοί δικαιοδοσίας για την εκδίκαση υποθέσεων καταχρήσεως δημόσιας εξουσίας. Μολονότι το Δικαστήριο όντως ενεργεί ως πρώτος και τελευταίος βαθμός δικαιοδοσίας στη δίκη βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, το ζήτημα είναι αν τούτο ισοδυναμεί με προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων άμυνας. Συναφώς, θα ήθελα να αναφερθώ άλλη μια φορά στην ειδική φύση της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, η οποία δεν μπορεί να εξομοιωθεί, άνευ άλλου τινός, προς πειθαρχική διαδικασία κατά κοινοτικού υπαλλήλου. Η διαδικασία αυτή είναι μάλλον θεσμικής φύσεως και κινείται χάριν του γενικού συμφέροντος της αποκαταστάσεως της εμπιστοσύνης στη λειτουργία της Επιτροπής. Ως μορφή θεσμικής καθάρσεως, είναι σκόπιμο οι υποθέσεις αυτές να εκδικάζονται από ένα βαθμό δικαιοδοσίας, από το ανώτατο δικαστήριο της κοινοτικής έννομης τάξεως και να μην παραμένουν εκκρεμείς για διάστημα μακρότερο του αναγκαίου προς επιτέλεση της λειτουργίας αυτής. Επιπλέον, η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου παρέχει επαρκείς εγγυήσεις για την προστασία των συμφερόντων του εμπλεκομένου επιτρόπου. Πλην των εγγυήσεων που παρέχει ο Οργανισμός

του Δικαστηρίου και ο Κανονισμός Διαδικασίας, μια επιπλέον εγγύηση στις υποθέσεις αυτού του είδους είναι ότι εκδικάζονται από την Ολομέλεια (άρθρο 16, τέταρτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου). Λαμβανομένης υπόψη της ειδικής φύσεως και λειτουργίας της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ, δεν θεωρώ ότι η μη παροχή δυνατότητας ασκήσεως εφέσεως κατά της αποφάσεως του Δικαστηρίου συνιστά προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του καθού.

113. Κατά συνέπεια, οι διάφορες αντιρρήσεις τις οποίες προέβαλε η E. Cresson κατά της διαδικασίας που διεξήγαγε η Επιτροπή πριν από την κίνηση της παρούσας δίκης και κατά της καθαυτό διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμες.

Γ — *Ουσία*

114. Το επόμενο ζήτημα το οποίο πρέπει να εξετασθεί είναι αν τα πραγματικά περιστατικά τα οποία η Επιτροπή προσάπτει στην E. Cresson συνιστούν παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αξίωμα του Επιτρόπου, υπό την έννοια του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Η E. Cresson δεν αμφισβητεί τα πραγματικά περιστατικά που αφορούν τον R. Berthelot και τον T. Riedinger. Ωστόσο, ισχυρίζεται κατ' ουσίαν ότι, σε αμφότερες τις υποθέσεις τηρήθηκαν οι εφαρμοστέοι κοινοτικοί κανόνες.

115. Όπως προεκτέθηκε στο κεφάλαιο VI των παρουσών προτάσεων, το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής επιβάλλει στους κατόχους του να ανταποκρίνονται στα υψηλότερα πρότυπα ανεξαρτησίας, αμεροληψίας και εντιμότητας, τόσο στις εξωτερικές τους σχέσεις όσο και στις σχέσεις τους εντός της Επιτροπής.

116. Στην υπό κρίση υπόθεση, όσον αφορά τον φάκελο Berthelot, δεν αμφισβητείται ότι η E. Cresson εξέφρασε την επιθυμία να προσλάβει τον προσωπικό της φίλο R. Berthelot ως προσωπικό της σύμβουλο. Έχει αποδειχθεί επίσης ότι, παρά τις προειδοποιήσεις του προϊσταμένου του γραφείου της ότι δεν έβλεπε πώς ο R. Berthelot μπορούσε να απασχοληθεί στην Επιτροπή, η E. Cresson απευθύνθηκε σε μια από τις υπηρεσίες για τις οποίες ήταν υπεύθυνη, τη ΓΔ XII, προκειμένου να αναζητήσει τον κατάλληλο τρόπο για την πρόσληψή του. Στη συνέχεια, κατόπιν προτάσεως της υπηρεσίας αυτής, προσφέρθηκε στον R. Berthelot σύμβαση ενός έτους για να εργασθεί ως εξωτερικός επιστήμονας. Τα καθήκοντά του, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, συνίσταντο «στη συμμετοχή, σε στενή συνεργασία με το γραφείο της E. Cresson, στην προετοιμασία του πέμπτου προγράμματος-πλαισίου και ειδικών προγραμμάτων στον τομέα των βιολογικών επιστημών [και] να διασφαλίσει τους δεσμούς με την εθνική ερευνητική κοινότητα, ιδίως με τη γαλλική κοινότητα». Τόσο λόγω των ασυνήθων επιστημονικών του προσόντων όσο και λόγω της εγγύτητας του εργασιακού του χώρου προς την E. Cresson, και όχι προς τη ΓΔ XII, είναι σαφές ότι επρόκειτο περί εξαιρετικού

διακανονισμού, προκειμένου να καταστεί δυνατή η απασχόληση του R. Berthelot κατά τον τρόπο που είχε υποδείξει προηγουμένως η E. Cresson.

117. Ωσαύτως δεν αμφισβητείται σοβαρά το ότι αποδόθηκε στον R. Berthelot ποσό 6 930 ευρώ για αποστολές στο Châtellerault, ούτε ότι η συνολική διάρκεια των συμβάσεών του παρατάθηκε πέραν των προβλεπομένων ανωτάτων ορίων, ούτε ότι η E. Cresson επιδίωξε την παράταση της συμβατικής σχέσεως με τον R. Berthelot μετά την παραίτησή του για λόγους υγείας.

118. Όσον αφορά τον φάκελο Riedinger, έχει επίσης αποδειχθεί ότι η E. Cresson προσέφερε σε έναν άλλο προσωπικό της φίλο δύο τουλάχιστον συμβάσεις για την πραγματοποίηση μελετών επί θεμάτων τα οποία δεν φαίνονται απολύτως σχετικά προς τους τομείς πολιτικής για τους οποίους ήταν αρμόδια η E. Cresson. Μολονότι οι συμβάσεις αυτές δεν εκτελέσθηκαν ούτε προκάλεσαν την πραγματοποίηση δαπανών από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, δεν μπορεί να υποτεθεί ότι ήταν προβλεπόμενο ότι τούτο θα ήταν το αποτέλεσμα όταν προσφέρθηκαν οι συμβάσεις αυτές.

119. Είναι σημαντικό, κατά την εκτίμηση των διαφόρων αυτών πραγματικών περιστατικών, να μην εξετασθούν απομονωμένα από το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου συνέβησαν. Η E. Cresson, με το υπόμνημα αντικρούσεως, τονίζει ότι τηρήθηκαν οι κοινοτικοί κανόνες, π.χ. κατά την πρόσληψη του R. Berthelot, και ότι άλλα περιστατικά δεν μπορούν να της προσαφθούν όπως π.χ. οι εντολές αποστολής του R. Berthelot προς το Châtellerault. Ωστόσο, το ουσιώδες είναι ότι τα διάφορα αυτά πραγματικά περιστατικά αποτελούν συμπτώματα μιας βασικής στάσεως από την οποία προκύπτει ότι η E. Cresson ήταν πρόθυμη, κατά τη διάρκεια της θητείας της ως μέλους της Επιτροπής, να χρησιμοποιήσει το αξίωμα αυτό για να παράσχει οφέλη σε προσωπικούς της φίλους εις βάρος του κοινοτικού προϋπολογισμού. Με άλλα λόγια, είναι αδιανόητο ότι ο R. Berthelot θα είχε απασχοληθεί στην Επιτροπή υπό τους ίδιους όρους και ότι θα είχε τύχει της ίδιας ευνοϊκής μεταχειρίσεως, αν η E. Cresson δεν κατείχε το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής.

120. Βάσει των υποβληθέντων στην κρίση του Δικαστηρίου, τόσο από την Επιτροπή όσο και από την E. Cresson, πραγματικών περιστατικών, φρονώ ότι ορθώς η Επιτροπή προσάπτει στην E. Cresson χαριστική συμπεριφορά, όπως διαπίστωσε επίσης προηγουμένως η Επιτροπή Ανεξαρτήτων Εμπειρογνωμόνων με την έκθεση της 15ης Μαρτίου 1999, και ότι δεν είναι ανάγκη να εξετασθεί αν η συμπεριφορά αυτή συνιστούσε επίσης βαριά αμέλεια. Ακόμη και αν η συμπεριφορά αυτή εκδηλώθηκε μόνο στους δύο φακέλους που αποτελούν την βάση της υπό κρίση διαδικασίας, απλώς και

μόνον η προθυμία της να επιδείξει τέτοια συμπεριφορά ενώ κατέχει υψηλό αξίωμα επαρκεί για να δημιουργήσει αμφιβολίες ως προς την εντιμότητα και την αμεροληψία της Ε. Cresson κατά την άσκηση των καθηκόντων της ως Επιτρόπου εν γένει. Απλώς και μόνον η υπόνοια περί μεροληψίας αρκεί για να δημιουργήσει τέτοιες αμφιβολίες. Τούτο αντανακλάται κατ' ανάγκη στον ρόλο της κατά τη συλλογική λήψη αποφάσεων εκ μέρους της Επιτροπής, δεδομένου ότι η Ε. Cresson δεν ήταν πια σε θέση να εγγυηθεί ότι πληρούσε τις αναγκαίες προϋποθέσεις προκειμένου να ενεργεί υπό την ιδιότητα αυτή. Κατά συνέπεια, η συμπεριφορά της ήταν τέτοια ώστε να διακυβεύει την εμπιστοσύνη του κοινού στην ανεξαρτησία της Επιτροπής. Όπως εξελίχθηκαν τα πράγματα, ο κίνδυνος αυτός υλοποιήθηκε, βλάπτοντας σοβαρά τη δημόσια εικόνα της Επιτροπής.

121. Ως εκ τούτου, καταλήγω ότι η Ε. Cresson, επιδεικνύοντας χαριστική συμπεριφορά, δηλαδή προθυμία να χρησιμοποιήσει το αξίωμά της ως Επιτρόπου για να παράσχει οφέλη σε προσωπικούς της γνωστούς, παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής, υπό την έννοια του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ.

Δ — *Κύρωση*

122. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο, σε περίπτωση που θα εκδώσει απόφαση εις βάρος της Ε. Cresson, να αποφασίσει την έκπτωση της Ε. Cresson, εν όλω ή εν μέρει, από τα συνταξιοδοτικά της δικαιώματα και/ή από κάθε άλλη συναρτώμενη προς αυτά παροχή ή από άλλη αντ' αυτών παροχή, όπως προβλέπει το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Μολονότι η Επιτροπή επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου όσον αφορά τον προσδιορισμό της φύσεως και την επιμέτρηση της κυρώσεως αυτής, επισημαίνει ότι οποιαδήποτε κύρωση πρέπει να επιβληθεί λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας. Προτείνει επίσης ότι οι παράγοντες που έχουν εφαρμογή στην επιβολή κυρώσεων κατά τις πειθαρχικές διαδικασίες εις βάρος των κοινοτικών υπαλλήλων, οι οποίοι εκτίθενται στο άρθρο 10 του παραρτήματος IX του ΚΥΚ, μπορεί να έχουν ενδεικτική αξία προς τούτο.

123. Το βασικό στοιχείο κατά την κρίση περί της επιβολής οικονομικής κυρώσεως βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ και περί της επιμετρήσεώς της αποτελεί το πόσο σοβαρή πρέπει να θεωρηθεί η παράβαση των υποχρεώσεων τόσο λόγω της φύσεως του παραπτώματος όσο και λόγω της ζημίας που προκάλεσε στην Επιτροπή ως θεσμικό όργανο. Κατά την εξέταση της υποθέσεως επί της ουσίας, επισήμανα ήδη ότι η χαριστική συμπεριφορά εκ μέρους μέλους της Επιτροπής έχει άμεσες συνέπειες στον τρόπο κατά τον οποίο θεωρείται ότι ενεργεί το πρόσωπο αυτό κατά τη διαδικασία συλλογικής λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής. Έχει επίσης συνέπειες στη δημόσια εικόνα και στη φήμη της Επιτροπής, οι οποίες στην υπό κρίση υπόθεση υπέστησαν όντως σοβαρή βλάβη. Προσθετέον δε ότι απαιτείται δυσανάλογο χρονικό διάστημα για να αποκατασταθεί η καλή φήμη και η νομιμοποίηση την οποία το όργανο έχει αποκτήσει με την πάροδο των ετών. Επομένως, η προκληθείσα ζημία είναι σημαντική και μακράς διαρκείας.

124. Υπό το πρίσμα των παρατηρήσεων αυτών, καταλήγω άνευ δυσκολίας ότι η παράβαση υποχρεώσεων εκ μέρους της E. Cresson είναι ικανή να προκαλέσει την επιβολή χρηματικής κυρώσεως, όπως προβλέπει το άρθρο 213, παράγραφος 2, ΕΚ. Ειδικότερα, φρονώ ότι η παράβαση αυτή είναι αρκούντως σοβαρή ώστε να δικαιολογεί την πλήρη έκπτωση από τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και από τις συναρτώμενες προς αυτά παροχές. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι δικαιολογούν τη μερική μόνο στέρηση των εν λόγω δικαιωμάτων και παροχών.

125. Ο πρώτος από τους παράγοντες αυτούς είναι ότι, όπως ορθώς ισχυρίζεται η E. Cresson, παρήλθε σημαντικό χρονικό διάστημα μεταξύ των πρώτων διοικητικών ερευνών και της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ κατ' αυτής. Μόνον από εκείνο το χρονικό σημείο μπορούσε αυτή να αντιμετωπίσει σοβαρά το ενδεχόμενο να κηρυχθεί εν όλω ή εν μέρει έκπτωτη των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων της. Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η E. Cresson έχει ήδη υποστεί σημαντική βλάβη ως προς τη φήμη της, ως αποτέλεσμα της καλύψεως από τα μέσα μαζικής ενημερώσεως. Επιπλέον, μπορεί προσδοθεί κάποια βαρύτητα στο ότι η συμπεριφορά της E. Cresson έτυχε κάποιας υποστηρίξεως από την τότε διοικητική νοοτροπία εντός της Επιτροπής[14]. Τέλος, μπορεί να ληφθεί υπόψη ότι αυτή είναι η πρώτη φορά που αίτηση βάσει του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ θα καταλήξει σε απόφαση του Δικαστηρίου.

126. Λαμβανομένου υπόψη όμως ότι πρέπει να υπάρξει υπεύθυνη αντίδραση στην εκ μέρους της E. Cresson παράβαση των υποχρεώσεών της, καταλήγω ότι η μείωση κατά 50 % των συνταξιοδοτικών της δικαιωμάτων και συναρτωμένων προς αυτά παροχών, από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου επί της υπό κρίση υποθέσεως, θα αποτελούσε προσήκουσα κύρωση. Λαμβανομένου υπόψη του ότι απολαύει των πλήρων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων της από της παραιτήσεώς της το 1999, δεν βλέπω λόγο για τον χρονικό περιορισμό της κυρώσεως αυτής.

VIII — Δικαστικά έξοδα

127. Δυνάμει του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικασθεί η E. Cresson στα δικαστικά έξοδα και ότι η E. Cresson ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 4, η Γαλλική Δημοκρατία, η οποία παρενέβη υπέρ της E. Cresson, φέρει τα έξοδά της.

14 — Σημειωτέον, συναφώς, ότι, μολονότι ο πρώτος προϊστάμενος του γραφείου της όντως την προειδοποίησε να μην προσλάβει τον R. Berthelot, άλλες υπηρεσίες αποδείχθηκαν προθυμότερες να συνεργασθούν προκειμένου να συμμορφωθούν προς την επιθυμία της.

IX — Πρόταση

128. Κατόπιν των ανωτέρω παρατηρήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο τα εξής:

— να κρίνει την αίτηση της Επιτροπής παραδεκτή·

— να αποφανθεί ότι η E. Cresson, επιδεικνύοντας χαριστική συμπεριφορά, δηλαδή προθυμία να χρησιμοποιήσει το αξίωμά της ως Επιτρόπου για να παράσχει οφέλη σε προσωπικούς της γνωστούς, παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής, υπό την έννοια του άρθρου 213, παράγραφος 2, ΕΚ και του άρθρου 126, παράγραφος 2, ΕΑ·

— να αποφασίσει την κατά 50 % έκπτωση της E. Cresson των συνταξιοδοτικών της δικαιωμάτων και των συναρτωμένων προς αυτά παροχών, από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως επί της υπό κρίση υποθέσεως·

— να καταδικάσει την E. Cresson στα δικαστικά έξοδα·

— να κρίνει ότι η Γαλλική Δημοκρατία φέρει τα έξοδά της.